

Saimaan ammattikorkeakoulu  
Liiketoiminta ja kulttuuri Imatra  
Hotelli- ja ravintola-ala  
Hotelli- ja ravintola-alan koulutusohjelma

Suvi Niemi

## **Hevosmatkailu Etelä-Karjalassa**

Opinnäytetyö 2015

## Tiivistelmä

Suvi Niemi

Hevosmatkailu Etelä-Karjalassa, 50 sivua, 3 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketoiminta ja kulttuuri Imatra

Hotelli- ja ravintola-alan koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2015

Ohjaaja: Lari-Pekka Ruotsi, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön aiheena oli hevosmatkailu Etelä-Karjalassa. Hevosmatkailu on ala, missä hevonen kuuluu olennaisena osana matkailuelämyksen tuottamiseen. Hevosmatkailu on kasvava ala koko Suomessa. Etelä-Karjalassa hevosmatkailu on vielä hyvin vähäistä muuhun Suomeen verrattuna, mutta kasvumahdollisuuksia kyseiselle alalle tällä alueella olisi.

Työn tavoitteena oli selvittää hevosmatkailun nykytilaa Etelä-Karjalan alueella sekä millaisia tulevaisuuden näkymiä tällä alueella voisi olla. Tutkimusmenetelmänä oli haastattelututkimus. Teoriaosion aineisto hankittiin tutustumalla alan kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin hevosmatkailusta. Tutkimuksen aineisto hankittiin haastatteleamalla alueen hevostalouden toimijoita.

Tutkimuksessa selvitettiin Etelä-Karjalan alueen hevosmatkailun vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat. Tutkimustuloksista koottiin yhteenvetona swot-analyysi. Johtopäätökset tehtiin tutkimustuloksista ja tekijän omista havainnoista. Opinnäytetyön tekijä on toiminut harjoittelijana hevosmatkailupalveluita tarjoavassa yrityksessä kesällä 2014.

Tutkimustuloksista selvisi, että alueen vahvuuksia on upea puhdas luonto ja vaihtelevat maastot. Pahimpia heikkouksia alueella on yhteistyön ja markkinoinnin puute. Mahdollisuuksia hevosmatkailun kehittymiselle alueella on paljon sen monipuolisen luonnon ja hyvän sijainnin ansiosta. Tallien valvonnan puute ja turvallisuusasioiden laiminlyönti ovat alueen pahimpia uhkatekijöitä.

Asiasanat: hevosmatkailu, maastoratsastus, Etelä-Karjala,

## **Abstract**

Suvi Niemi

Horse Tourism in South Karelia, 50 pages, 3 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Business and Culture, Imatra

Faculty of Tourism and Hospitality

Degree Programme in Hotel and Restaurant Business

Bachelor's Thesis 2015

Instructor: Mr Lari-Pekka Ruotsi, Lecturer of Saimaa University of Applied Sciences

This thesis is about horse tourism in South Karelia. Horse tourism is tourism in which the horse is an integral part of the production of the tourism experience. Horse tourism is a growing sector in Finland. South Karelia's horse tourism is still very little compared to the rest of Finland, but the growth opportunities in the area are good.

The aim was to examine the current state of horse tourism in South Karelia and what kind of future prospects there could be in the region. The research method was an interview research in which I interviewed people working in the region. The theory partition was acquired by looking at literature and previous studies of horse tourism. The research material was obtained by interviewing the region horse economic operators.

The study examined the region's strengths, weaknesses, opportunities and threats in horse tourism. The study results were summarized in a swot-analysis. Conclusions were made by studying research material and the using the author's own observations. The author has worked as a trainee for horse tourism service providers in the summer of 2014.

The results showed that the region's strengths are the pure nature and the varied terrain. The worst weaknesses of the region are the lack of co-operation and marketing. The greatest possibilities for the development of horse tourism in the region lie on its diverse nature and location. Lack of supervision and negligence of safety issues are some of the worst threats to the region's horse tourism.

Keywords: horse tourism, trail riding, South Karelia

## Sisällys

1	Johdanto.....	5
2	Hevosmatkailun käsitteitä.....	6
2.1	Hevosmatkailu.....	6
2.2	Ratsastusmatka.....	8
2.3	Hevosmatkailuun liittyviä termejä.....	9
2.3.1	Maastoratsastus.....	10
2.3.2	Vaellusratsastus.....	10
2.3.3	Matkaratsastus.....	12
3	Hevosmatkailun nykytila.....	12
3.1	Hevosmatkailu yleisesti Suomessa.....	13
3.2	Hevosmatkailu maailmalla.....	14
3.3	Hevosmatkailu Etelä-Karjalassa.....	14
4	Turvallisuus.....	16
4.1	Hyvä vaellushevonen.....	17
4.2	Vaellusopas.....	20
4.3	Henkilökunnalle asetettavia perusvaatimuksia.....	20
4.4	Vaellusratsastukseen sopivat reitit.....	22
4.5	Vastuut ja vakuutukset.....	23
4.6	Yleiset vaatimukset ratsastuspalveluille.....	24
4.7	Turvallisuusasiakirja.....	25
5	Tutkimuksen suorittaminen.....	26
5.1	Tutkimusmenetelmät ja kohderyhmä.....	27
5.2	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat.....	28
6	Tutkimuksen tulokset.....	29
6.1	Etelä-Karjalan vahvuudet hevosmatkailussa.....	29
6.2	Etelä-Karjalan heikkoudet hevosmatkailussa.....	31
6.3	Etelä-Karjalan mahdollisuudet hevosmatkailussa.....	35
6.4	Etelä-Karjalan uhkatekijät hevosmatkailussa.....	39
6.5	Yhteenveto.....	42
7	Pohdinta ja loppupäätelmät.....	44
	Taulukot.....	51
	Lähteet.....	52

### Liitteet

- Liite 1 Turvallisuusasiakirja-malli
- Liite 2 Suomen Vaellustalliin Liiton turvallisuusohjeet jäsenyrityksille
- Liite 3 Haastattelukysymykset

# 1 Johdanto

Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella hevosmatkailun nykytilaa ja mahdollisia tulevaisuuden näkymiä Etelä-Karjalan alueella. Työssä selvitetään sekä alueen hevosmatkailupalveluiden nykyistä tilaa että, mitkä ovat alueen pahimmat heikkoudet ja vahvuudet. Työssä tarkastellaan myös, mitä mahdollisuuksia ja uhkatekijöitä on alueen hevosmatkailussa niin tällä hetkellä kuin tulevaisuudessakin. Haastatteluiden pohjalta laaditaan yhteenvetona swot-analyysi alueen hevosmatkailun vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista.

Haveenani on tulevaisuudessa perustaa hevosmatkailupalveluita tarjoava yritys. Sen takia haluan tehdä tutkimustyön Etelä-Karjalan alueen hevosmatkailusta. Haluan selvittää onko alueella kysyntää uusille monipuolisemmille yrityksille. Suomessa on paljon hevosmatkailupalveluita tarjoavia yrityksiä, mutta Etelä-Karjalan alueella toiminta on hyvin vähäistä.

Suomen hevosmatkailun tila on yleisesti tarkastellen kovassa kasvussa, koska ala on vielä täällä nuori ja kehittyvässä vaiheessa. Maailmalla hevosmatkailu on jo suurta, mutta Suomessa vasta tutustutaan alan monimuotoisuuteen. Suomessa hevosalan suurimmat ongelmat ovat kannattavuus, markkinointi ja liian vähäinen kouluttautuminen. Useiden hevosmatkailuyritysten toiminta on sivuelinkeino tai oheispalvelu, jolloin kannattavuuteen ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota. Koulutetut toimijat ovat koko ajan tärkeämmässä asemassa, kun pyritään noudattamaan kuluttajaviraston laatimia turvallisuusohjeita hevosmatkailussa. Yrittäjiä ja työntekijöitä tulisi kouluttaa jatkuvasti ja monipuolisesti. Myynnin ja markkinoinnin puuttuminen on myös suuri ongelma etenkin ulkomaiden markkinoille.

Opinnäytetyöni tutkimuksen lähestymistapa on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Se on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti.

## **2 Hevosmatkailun käsitteitä**

Hevosmatkailuun liittyvät käsitteet sekoitetaan usein keskenään, joten jokainen käsite selvennetään omassa luvussaan. Hevosmatkailu on matkailua, missä hevonen kuuluu olennaisena osana matkailuelämyksen tuottamiseen. Hevosmatkailutuotteita ovat mm. vaellusratsastus, maastoratsastus, reki- ja kärryajelu, valjakkoajelu, työhevosnäytökset sekä talutusratsastus. Lisänä tuotteisiin kuuluvat vielä hevosnäyttelyt, hevosmatkailuaktiviteetit, ratsastusvalmennus lomat ja kurssit sekä hiihtoratsastus. Myös ravit ja muut kilpailut ja tapahtumat kuuluvat ryhmään. (Martin-Päivä 2006, 4.)

Hevosmatkailu terminä sisältää monelle tuttuja matkailun käsitteitä, kuten matkailutuote, matkailun ohjelmapalvelu ja aktiviteettimatka. Matkailutuote on palvelutuote, joka tuotetaan ja kulutetaan samanaikaisesti. Se on aineeton, abstrakti ja ainutlaatuinen teko tai prosessi, johon asiakas osallistuu aina jossain määrin. (Grönroos 1998, 53 – 55.)

Matkailun ohjelmapalvelu on aktiviteetti, joka liittyy matkailutuotteeseen muodostamalla matkan toiminnallisen osan. Ohjelmapalvelua voidaan kutsua matkan vetovoimatekijäksi tai viihtyvyyden lisääjäksi. Ne ovat kulttuuriin, viihteeseen, luontoon, liikuntaan tai terveyteen pohjautuvia asiakaslähtöisiä matkailupalveluita. (Verhelä & Lackman 2003, 16 – 18.)

Päämatkustusmotiivina voi toimia myös jokin aktiviteetti, jota toteutetaan matkan aikana. Tällöin voidaan puhua aktiviteettimatkasta, joka on yleisimmin rentoa liikkumista ja luontoon tutustumista. Hevoset ja ratsastus ovat hyvä esimerkki aktiviteetista, mitä matkaan voi sisältyä. (Grönroos 1998, 53 – 55.)

### **2.1 Hevosmatkailu**

Hevosmatkailu voidaan luokitella monella eri tavalla. Se on elämysmatkailua, seikkailumatkailua, maaseutumatkailua, luontomatkailua ja aktiivimatkailua. Hevonen on matkailutuotteen ydin hevosmatkailussa. Hevosmatkailu on monelle kunnalle vetovoimatekijä sekä kuntien näkyvyyden ja tunnettuuden lisääjä. Hevosmatkailun ohjelmapalvelu tuotetaan luonnossa ja/tai rakennetussa ympäristössä ympäristövastuullisesti. Hevosmatkailutuotteet voidaan jakaa kahteen

kategoriaan: ratsastuslomiin ja hevosiin liittyviin muihin tapahtumiin. Kansainvälisen hevosmatkailuliiton määritelmän mukaan hevosmatkailu on normaalin asuinpaikan ulkopuolella tapahtuvaa vapaa-ajan tarkoituksessa harjoitettavaa hevosaktiiviteettiä. Hevosmatkailutuotteet voidaan jaotella aktiivisiin ja seurattaviin hevosmatkailutuotteisiin. Aktiivisia tuotteita ovat muun muassa retket, vaellukset, leirit ja kurssit. Passiivisia tuotteita puolestaan ovat esimerkiksi messut, kilpailut, näyttelyt, seminaarit ja kärry- tai vaunuajelutukset. (MEK 2009, 3; Martin-Päivä 2014, 100–102.)

Hevosmatkailu kasvattaa suosiotaan jatkuvasti ympäri maailmaa. Euroopassa on jo yli 20 miljoonaa hevosharrastajaa, joista kaksi miljoonaa harrastaa vaellusratsastusta. Suomessa hevosmatkailualan yrityksiä on lähes 200, joista suurin osa on maaseudulla toimivia pieniä perheyrittäjiä. Yritykset tekevät usein yhteistyötä muiden yritysten kanssa liittyen majoitukseen, ruokailuun, kuljetuksiin tai muiden palveluiden tuottamiseen. Suomen Vaellustallien Liittoon kuuluu noin 40 tallia. Se on perustettu vuonna 2004 lisäämään vaellutallien välistä yhteistyötä. Liiton tavoitteena on edistää hevosmatkailuyrittäjyyttä yhteismarkkinoinnilla, koulutuksilla ja ideoinnilla. Liitto toimii myös vaellusratsastus- ja hevosmatkailuyrityksien edunvalvojana. (Martin-Päivä 2014, 104–107.)

Suomessa järjestetään vuosittain suuria hevostapahtumia. Hevostapahtumamatkailulle merkittävimmät ovat kuninkuusravit ja kansainvälinen ratsastustapahtuma Helsinki International Horse Show (HIHS). Kuninkuusravit järjestetään vuosittain eri paikkakunnilla. Tapahtumat tuovat alueille lisää matkailijoita ja ne keräävät vuosittain kymmeniä tuhansia katsojia (Taulukko 1). Tapahtumien aluetaloudellinen vaikutus on miljoonia euroja. Suomessa järjestetään myös paljon muita hevosurheilutapahtumia ja – messuja, jotka vakiinnuttavat asemaansa matkailutapahtumina vuosi vuodelta. Pienemmätkin hevostapahtumat houkuttelevat alueille tuhansia katsojia. Pienemmilläkin hevostapahtumilla on oma merkityksensä alueen elinvoimaisuuden ja aktiivisuuden lisääjinä. (Martin-Päivä 2014, 106–109.)

<b>Yleisömäärät Suomen suurimmissa hevosalan tapahtumissa vuonna 2014:</b>	
Kuninkuusravit, heinäkuu, Pori	33 500
Helsinki International Horse Show, lokakuu	45 100
Helsinki Horse Fair*, maaliskuu	40 000
St Michel -ravit, heinäkuu, Mikkeli	23 000
Suur-Hollola-ajo, kesäkuu, Lahti	14 500
Hevoset-messut, huhtikuu, Tampere	15 000
Finlandia-ajo, huhtikuu, Helsinki	9 150
Kymi GP -ravit, kesäkuu, Kouvola	10 400
Finnderby, kesäkuu, Ypäjä	8 000
Suomenratsujen Kuninkaalliset, syyskuu, Ypäjä	10 000

Taulukko 1. Yleisömäärät Suomen suurimmissa hevosalan tapahtumissa vuonna 2014 (Suomen Hippos ry 2014.)

## **2.2 Ratsastusmatka**

Ratsastusmatka on elämysmatka, johon sisältyy ratsastusta useampina päivinä, useamman tunnin kerrallaan. Ne tehdään vaihtelevia reittejä pitkin, unohtamatta alueen historiaa, kulttuuria ja luontoa. Hyvän paikallistuntemuksen omaava ohjaaja toimii ratsastusmatkoilla opastajana. Majoitus voi tapahtua teltassa, mökissä, majatalossa tai vaikkapa hotellissa. Ateriat, juomat ja muut oheispalvelut ovat myös iso osa ratsastusmatkaa. Loma ei ole pelkkää ratsastamista vaan myös tutustumista alueen nähtävyyksiin. Yhteydet, kuljetukset ja esimerkiksi varusteiden kuljetukset tulee matkanjärjestäjän suunnitella huolellisesti, jotta asiakas kokisi viihtyisän ja unohtumattoman elämyksen. (ViaHippo.)

Erilaisia ratsastusmatkoja on saatavilla paljon ja matkanjärjestäjiä löytyy niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Matkakohteita on moneen makuun ja useimmiten



matkanjärjestäjät pystyvät räätälöimään matkat asiakkaiden toivoiden mukaisesti. Asiakas voi valita, haluaako lomalta rentoutta ja arjesta irtautumista, intensiivistä valmentautumista vai kenties kansainvälisten kilpailujen ja huippuratsastajien seuraamista. Ratsastukseen keskittyvien matkojen lisäksi kohteissa voi olla myös mm. kaupunki-, golf- ja laskettelukohteita. Lomailemaan voi lähteä myös sellaisten ystävien ja sukulaisten kanssa, jotka eivät harrasta ratsastusta. Tällöin ratsastajakin saa matkallaan mahdollisuuden hevoselämysten lisäksi myös aivan uudenlaisiin kokemuksiin. Ratsastajille on tarjolla paljon valmismatkapaketteja, jotka sisältävät lennot, lentokenttäkuljetukset, erilaiset ratsastus- ja muut hevoselämykset. Haluttaessa tarjolla on myös oheishjelmaa.

Ratsastusmatkoja on kaiken tasoisille ratsastajille. Matkanjärjestäjä on vastuussa informaatiosta asiakkaille, siitä, mitä tarvitaan matkalle mukaan ja minkä tasoisen ratsastajan tulee olla. Monesti matkailijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan yksi ratsastustunti paikan päällä ennen vaellukselle lähtöä. Näin huomataan heti ryhmän taso ja pystytään vielä neuvomaan/opettamaan ratsastuksen perusteita. Osa ratsastajista voi myös yli- tai aliarvioida taitonsa. (Via-Hippo.)

### **2.3 Hevosmatkailuun liittyviä termejä**

Maastoratsastus, vaellusratsastus ja matkaratsastus ovat termejä, joiden käyttö vaihtelee yrityksestä ja käyttäjästä toiseen. Yritykset voivat markkinoida tarjoavansa vaelluksia, vaikka palvelu ei täytä vaelluksen määritelmiä. Tätä kuitenkin tulisi välttää, jotta vaellusratsastuksen idea ei katoa ja sen myötä kärsi inflaatioita.

Termit maastoratsastus ja vaellusratsastus mielletään usein samana, jolloin yksikään talli ei pääse erottumaan vaellusratsastuksella. Maastoratsastus ja vaellusratsastus ovat hyvin samankaltaisia tuotteita. Kyseisissä tuotteissa vain kesto, oheispalvelut ja hinta vaihtelevat. Matkaratsastus on puolestaan kilpailulaji, mutta monet sekoittavat sen vaellusratsastukseen sen nimen takia.

### **2.3.1 Maastoratsastus**

Maastoratsastukseen on useita erilaisia näkökulmia. Maastoratsastuksen voi määritellä joitakin tunteja kestäväksi ratsastukseksi hiekkäteillä, metsäpoluilla tai hevosreiteillä. Tarkoituksena on liikkua vaihtelevassa maastossa eri askelleissa ja se voi sisältää myös kahvi- tai ruokatauon. Maastoratsastus on yleisesti ottaen maastossa tapahtuvaa ratsastusta ilman oheispalveluja. (Martin-Päivä, 2006.)

Hemmi näkee myös maastoratsastuksen 2-3 tuntia kestäväksi maastoratsastukseksi, jonka aikana ei pysähdytä tauolle eikä maastoratsastustuotteeseen kuulu järjestettyä ruokailua. Hemmin mukaan maastoratsastusretken voi määritellä esimerkiksi puolipäiväretkenä, joka kestää noin 4-6 tuntia tai kokopäiväretkenä, joka on kestoaltaan 6-7 tuntia tai enemmän. Retkiin usein sisältyy välipala tai kunnon retkilounas, joka tarjoillaan taukopaikalla, kuten esimerkiksi laavulla tai kodalla. Hevosmatkailuyrityksillä puolenpäivän retki on suosituin ratsastustuote, ja kesäisin kysyntä on suurinta. (Hemmi 2005, 339–341.)

### **2.3.2 Vaellusratsastus**

Vaellusratsastus on maastoratsastusta ennalta suunniteltua reittiä pitkin. Yleisen määritelmän mukaan kesto on joitakin päiviä, sisältäen ruokailut ja majoituksen matkan varrella. Terminä vaellusratsastus tarkoittaa liikkumista maastossa hevosella ammattitaitoisen ohjaajan johdolla. Se tarjoaa elämyksiä luonnossa yhdessä hevosensa kanssa, kiireetöntä vaeltamista, samanhenkisten ihmisten tapaamista sekä monenlaisiin alueisiin ja niiden luontoon ja nähtävyyksiin tutustumista. Vaelluksen aikana ratsastajalle tarjoutuu tilaisuus nähdä maaseutua ja luontoa parhaimmillaan. Vaeltamiseen ei kuulu kilpailu, vaan luonnossa liikutaan ryhmässä hyvällä hengellä. Ratsastajalle maasto on sopiva paikka rentoutumiseen ja kiireiden unohtamiseen. (Gordon-Watson 1992, 99; Damsen 2002, 3.)

Vaellusratsastus on maastoratsastuksen yksi muoto. Vaellus on tavallista pidempikestoista maastoratsastustoimintaa, jota voidaan harrastaa ympärivuotisesti. Suomen ratsastajainliiton mielestä ratsastusvaellukset ovat pidempiä, jopa useita päiviä kestäviä vaelluksia, joissa liikutaan luonnossa ratsain sivuteitä

ja polkuja pitkin. Vaellusratsastuksessa ihmisiä kiinnostaa luonnosta ja hevosista nauttiminen, ratsastamisen. Tärkeää on lisäksi kiireettömyyden aikaansaama vapaus sekä samanhenkisestä seurasta nauttiminen ja rentoutuminen. Se ei ole luonteeltaan siis pelkkää ratsastusta, vaan ympäröivä luonto on myös tärkeä osa sitä. Vaellusratsastus on aktiviteetti, joka kasvattaa suosiotaan jatkuvasti. (Hemmi 2005, 339, 341; Suomen Ratsastajainliitto ry. a.)

Vaellusratsastuksen ja maastoratsastuksen käsitteiden yhtenäistäminen herättää keskustelua hevosmatkailuyrityksissä niin puolesta kuin vastaan. Monet yritykset kokevat vaellusratsastuksen vetävämpänä terminä kuin maastoratsastuksen, vaikkakin kyseessä olisi vain muutaman tunnin retki ilman yöpymistä tai siirtymistä paikasta toiseen. Tämä voi johtaa asiakkaita harhaan. Kuluttajavirasto onkin antanut ohjeet, että yritysten tulee toimittaa kirjalliset ennakkotiedot kaikille vaellus- ja maastoratsastuksille osallistuville henkilöille ennen toiminnan alkua. Ennakkotiedoista tulisi käydä ilmi muun muassa kuvaus toiminnan luonteesta, mahdollinen reittiselostus tai päiväohjelma, toiminnan ajallinen kesto jne. Näin ollen voidaan ajatella, että myydäänpä toiminta millä nimikkeellä hyvänsä, on asiakkaalla käsitys, mihin hän on osallistumassa.

Matkailun edistämiskeskus (MEK) näkee myös vaellusratsastuksen pidempikeskitoisena kuin maastoratsastusretken. Vaellusratsastukseen tulee sisältyä myös yöpymisiä. Vaellusratsastusta järjestetään hyvinkin eritasoisille ratsastajille. Turvallisuusnäkökohdat tulee huomioida. Käytettävien varusteiden pitää olla tarkoituksenmukaisia. Toiminnan tulee olla muutenkin ammattimaista ja ohjattua. (MEK 2009, 3.)

Matkailun ohjelmalveluiden normisto (MoNo) on määritellyt vaellusratsastuksen vaatimustasot neljään eri ryhmään. Tätä ryhmittelyä voidaan hyödyntää vaelluspakettien suunnittelussa:

- helppo vaatimustaso, joka, ei edellytä aiempaa kokemusta
- normaali vaatimustaso, joka edellyttää jonkin verran aiempaa kokemusta
- vaativa taso, joka edellyttää aktiviteetin mukaisia erityistaitoja
- erittäin vaativa taso, joka edellyttää erityistaitoja ja pitkää kokemusta

Näiden eriteltyjen ryhmien tarkoitus on helpottaa asiakasta valitsemaan omaan taitotasoonsa nähden sopivimman tuotteen. (Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy 2004, 7, 16.)

### **2.3.3 Matkaratsastus**

Suomessa matkaratsastusta on harrastettu vuodesta 1987. Matkaratsastus on kilpailumuoto, jossa mitataan hevosen nopeutta ja kestävyyttä pitkillä matkoilla. Matkaratsastus eroaa selvästi maasto- ja vaellusratsastuksesta, koska matkaratsastuksessa ydin on kilpailu. Laji pohjautuu Puolan ja Venäjän armeijan ratsuväki- ja jalostusohjelmaan. Kilpailumatkoja on 15 kilometrin ihanneaikaluokista 160 kilometrin nopeuskilpailuihin. Suomessa järjestetään ihanneaikaratsastusluokkia (alle 80 km), joiden keskinopeudet on erikseen määritelty välille 8-15 km/h ja nopeuskilpailuja yli 80 kilometrin matkoilla, joissa ratsukon vähimmäisnopeuden tulee olla 10 km/h.

Matkaratsastuksessa tärkeää on hevosen sekä ratsastajan hyvä kunto. Ratsukot saavat kilpailuoikeuden pitkille matkoille vasta suoriuduttuaan hyväksytyin tuloksin lyhyemmistä kilpailuista. Jokaisella ratsukolla on kilpailussa oma autolla liikkuva huoltojoukkonsa, joka huolehtii muun muassa ratsukon juottamisesta, syöttämisestä ja viilentämisestä matkan varrella. (Andersson 2015, 9.)

## **3 Hevosmatkailun nykytila**

Suomalainen hevosmatkailu juontaa juurensa 1970-luvulta, jolloin vaellusratsastustoiminnan kaupallistuminen alkoi. Hevosmatkailu on siis vielä alana suhteellisen nuori ja se alkoi yleistyä Suomessa vasta 2000-luvulla. (Martin-Päivä 2006, 5.)

Suomessa ei ole vielä erillistä hevosmatkailuyritysten tallitietorekisteriä, joten tarkkaa määrää yrityksistä ei ole. Suomalaisia hevosmatkailuyrityksiä kuitenkin arvioidaan olevan noin 200, mutta läheskään kaikki näistä eivät ole päätoimisia. Hevostalleja Suomessa vuoden 2014 lopussa oli noin 16 000 ja niistä Suomen Ratsastajainliiton (SRL) jäsentalleja 353. Näistä ratsastuskouluja oli 244, harrastetalleja 75 ja yksityistalleja 34. Suomenhevosharrastajia Suomessa on lä-

hes 200 000, joista noin 50 000 on raviharrastajia. Hevosnomistajia on 35 000. Työllistyvyys Suomessa on noin 15 000 osa/kokoaikaista työntekijää ja hevos- talouden rahavirroissa liikkuu noin 830 miljoonaa euroa vuodessa. (Hippolis ry; Suomen Ratsastajainliitto ry 2014.)

### **3.1 Hevosmatkailu yleisesti Suomessa**

Hevosmatkailuyritykset siirtyvät jatkuvasti lähemmäksi taajama-alueita, koska eteläisen Suomen eli ns. ruuhka-Suomen alueella kysyntä kasvaa koko ajan. Lisäksi tallien halutaan olevan kohtuullisen ajomatkan päässä myös kaupunki- alueilta.

Useimmat hevosmatkailuyritykset toimivat ympäri vuoden. Kesäkuukaudet (ke- sä-heinä-elo) ovat kuitenkin liiketoiminnan kannalta parasta aikaa, koska silloin on yleensä parhaat keliolosuhteet ja monilla ihmisillä on kesäloma. Lapissa ja Itä-Suomessa tehdään enemmän yhden tai useamman vuorokauden kestäviä vaelluksia kuin Etelä-Suomessa. Eniten asiakkaille myydään 1-3 tunnin mittaisia retkiä, mutta tarjolla on myös 4-6 tunnin retkiä, 6-12 tunnin (kokopäivä) retkiä ja yöpymisiä sisältäviä vaellusretkiä. Etenkin Etelä-Suomessa lyhyet retket ovat hyvin yleisiä. Lyhyitä vaelluksia, ratsastusretkiä, hevosohjelmalveluja tai lyhyi- tä rekiäjeluja myydään eniten. (Martin-Päivä 2006, 5, 6.)

Vain muutamalla yrityksellä on tarjolla todella pitkiä vaelluksia tai mahdollisuus hiihtoratsastukseen tai maatilan töihin hevosella. Ulkomaan markkinoilla olevat suomalaiset yritykset myyvät eniten pitkiä vaelluksia. Näillä yrityksillä tuotetar- jonta on monipuolista ja aikaisempaa ratsastuskokemusta ei välttämättä tarvita. Hevosmatkailuyritysten sesongit painottuvat kevääseen ja kesään. Kevät- talvikausi sijoittuu hiihtolomista pääsiäiseen ja kesäkausi kesäkuusta syyskuun loppuun. (Martin-Päivä 2006, 5, 6.)

Suomi on hevosmatkailukohteena turvallinen, eksoottinen ja kiinnostava. Suo- men valtteina toimivat puhdas luonto ja suomenhevonen. Myös neljä vuodenai- kaa ja niihin liittyvät maisemien ja maastojen vaihtelu, luovat oman lisänsä suomen kiinnostavuuteen hevosmatkailumaana. (MEK 2009, 4.)

### **3.2 Hevosmatkailu maailmalla**

Euroopassa on noin 20 miljoonaa rekisteröitynyttä hevosharrastajaa ja noin 2 miljoonaa vaellusratsastuksen harrastajaa. Hevostaloudella on suuret puitteet Euroopassa. Eurooppalainen hevoskasvatus ja hevosurheilu ovat edelläkävijöitä ja siellä kysyntä hevosmatkailulle ylittää tarjonnan. Hevosmatkailumaina Italia ja Ranska ovat johtavia maita hevosmatkailun alalla, mutta myös Saksa, Iso-Britannia ja Alankomaat ovat suuressa suosiossa. Näillä mailla on pitkät perinteet hevosmatkailun alalla ja loistavat puitteet harjoittaa täysipainoista hevosmatkailuyrittäjyyttä. (Martin-Päivä 2006, 17.)

Esimerkiksi ratsastajia Italiassa on noin 1 miljoona ja ratsastusvaellusten määrä on Italiassa noussut 100 % viimeisten 10-vuoden aikana. Maassa on noin 45 000-50 000 useampipäiväisten ratsastusvaellusten harrastajaa ja noin 200 000 maastoratsastuksen harrastajaa. Tyypillinen italialainen ratsastusmatkailija on mies, yli 40-vuotias, ylemmän tason koulutuksen omaava ja joka ansaitsee yli 30 000 € vuodessa. Lisäksi hän on kiinnostunut luonnosta, eri kulttuureista ja hyvästä ruuasta. Hän on myös urheilullinen ja tuo mukanaan matkoille myös perheensä. Vain 30 % italialaisista harrastajista on naisia. Tässä on suuri ero Suomeen verrattuna, koska valtaosa alan harrastajista Suomessa on naisia. (Martin-Päivä 2006, 17.)

### **3.3 Hevosmatkailu Etelä-Karjalassa**

Etelä-Karjala on maakunta Kaakkois-Suomessa. Se on nimensä mukaisesti eteläinen osa, Suomen puolelle jääneestä osasta vanhaa historiallista Suomen Karjalaa. Kulttuurillisesti ja historiallisesti alue on osaa vanhaa Viipurin lääniä. Etelä-Karjalan pohjoisin kunta on Parikkala ja eteläisin Lappeenranta. Etelä-Karjalaa ympäröivät Kymenlaakso lounaassa, Etelä-Savo pohjoisessa, Pohjois-Karjala koillisessa, Venäjän Leningradin alue etelässä ja Karjalan tasavalta idässä. Etelä-Karjalan maakuntakeskus on Lappeenranta. (Lappeenrannan kaupunki.)

Lappeenrannassa on noin 73 000 asukasta, joista 15 000 on opiskelijoita. Lappeenranta on Saimaan matkailualueen vetovoimainen keskus. Lappeenrannassa on lentokenttä ja suomen isoin Hiekkalinna. Lappeenranta tarjoaa monia eri-

laisia tutustumiskohteita matkailijoille ympäri vuoden. Lappeenranta on muun muassa venäläisille suosittu ostospaikka- ja matkailukeskus. Lappeenrannan tax-free-myyntin volyyymi on Suomen toiseksi suurinta heti Helsingin jälkeen. Tax-free-myyntin arvo Lappeenrannassa vuonna 2011 oli 76,5 miljoonaa euroa ja kaupungin osuus koko Suomen myynnistä oli noin 30 prosenttia. (Lappeenrannan kaupunki.)

Etelä-Karjala on Simpeleen matkailuvalmiuksien kehittämisraportin mukaan Saimaan alueen merkittävin matkailualue. Sen vetovoima perustuu vesistöjen monipuoliseen matkailukäyttöön, rajan, Venäjän ja Pietarin läheisyyteen sekä karjalaiseen kulttuuriin. Erilaiset matkailutuotteet ja tapahtumat sekä tasokas ja monipuolinen vapaa-asuntojen tarjonta houkuttelee alueelle paljon kotimaisia sekä ulkomaisia matkailijoita ympäri vuoden. Hevosmatkailulla olisi paljon kasvumahdollisuuksia Etelä-Karjalassa, koska ratsastajamäärät ja kiinnostus hevosmatkailuun ovat jatkuvassa kasvussa. (Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy 2009.)

Hevosmatkailupalveluita tarjoavia yrityksiä on tällä hetkellä alueella vain muutama. Yritykset ovat pieniä ja omaavat hyvin vakioituneen asiakaskunnan, joten hevosmatkailijoiden määrä on vähäinen. Yritykset markkinoivat vaelluksia, todennäköisesti vain markkinointikeinona, mutta alueella ei ole yhtään yritystä, mikä pystyisi täyttämään vaelluksen virallisen määritelmän. Yritykset tarjoavat vain eripituisia maastoratsastusretkiä. Hevosmatkailu on koko ajan kehittyvä ala, joten Etelä-Karjalassakin ala kasvaa vuosi vuodelta.

Koko Kaakkois-Suomen alueella oli Ratsastajainliiton arvion mukaan 12 800 ratsastuksen harrastajaa vuonna 2010. Lappeenranta kuuluu yhtenä aluekeskuksena Kaakkois-Suomeen yhdessä Kotkan, Kouvolan, Mikkelin ja Harjun oppimiskeskuksen kanssa. Alueella on satsattu aktiivisesti ratsastusrakentamiseen ja mukana satsaamassa ovat olleet myös kunnat. (Suomen Ratsastajainliitto ry. b.)

Kaakkois-Suomen Ratsastajien puheenjohtaja, Osmo Metsälä, kertoo Suomen Ratsastajainliiton sivuilla, että yksinomaan Lappeenrannassa on useita ratsastusmaneeseja ja paljon hevoalan yrityksiä. Ratsastus- ja kilpailutoiminta on alu-

eella vireää ja hyvässä nosteessa. Kaakkois-Suomessa sopu tekee sijaa ja hevoset on otettu lämpimästi vastaan myös uutena yritysmahdollisuutena. Maastoja ja reittejä riittää alueella hyvin ja tilaa on paljon. Alueelle on otettu todella paljon maatalojen yhteyteen hevostoimintaa lisäelinkeinoksi ja rakennettu talleja sekä maneeseja. Rehujen suhteen alueella ollaan aika omavaraisia, joten tarvittavat heinät ja kaurat hevosille viljellään omalla alueella, Metsälä kertoo. Alueella suurin osa ratsastuksen harrastajista on tyttöjä tai naisia. Metsälä toivoisikin, että tulevaisuudessa kunnat huomioisivat ratsastusseuroja ja niiden tekemää nuorisotyötä esimerkiksi seurojen avustuksissa. (Suomen Ratsastajainliitto ry. b.)

## **4 Turvallisuus**

Turvallisuus on tärkeä osa onnistunutta hevosmatkailukokemusta. Toimittaessa elävien, omat vaistot omaavien eläinten kanssa, on toiminnan ennalta suunnittelu ja riskien minimointi erittäin tärkeää. Tällöin korostuu myös palvelun tuottajan ammattitaito ja osaaminen, niin matkailun kuin hevostoiminnankin osalta. Järjestäytyneissä oloissa, kuten ratsastuskouluissa, sattuu yleensä vähiten vahinkoja. Eniten vahinkoja sattuu esteratsastuksessa ja maastossa.

Hätäensiavun saaminen paikalle voi maastossa vaellettaessa olla ongelmallista ja kestää jopa useita tunteja. Tämän takia turvallisuusnäkökohtiin on suhtauduttava vakavasti. Vaelluksilla haasteita asettaa myös se, että sillä hetkellä vähäpätöiseltä tuntuva oire sairaudesta saattaa muuttua todella vakavaksi. (Chancholle, Pujos & Chancholle 2005, 34 - 35.)

Kunnolliset varusteet niin ratsastajalla kuin hevosellakin, ovat tärkeä osa onnistunutta ja turvallista vaellusta. Varsinkin pidemmille retkille lähdettäessä tulee huolehtia varusteiden sopivuudesta niin materiaalien, kuin istuvuuden puolesta. Ne eivät saa hiertää ratsastajaa, eivätkä hevosta. Uusia varusteita ei ikinä tule käyttää hevosella pitkälle vaellukselle lähtiessä, eikä niitä suositella ratsastajallekaan, jos niitä ei ole ennestään testattu. Ratsastajan vaatteissa tulisi suosia kirkkaita värejä, että he ovat helposti huomattavissa. Löysiä ja liehuvia vaatekappaleita tulee välttää, koska ne voivat tarttua kiinni esimerkiksi puihin, ja näin ollen aiheuttaa vaaratilanteita. Vaelluksella on hyvä olla mukana ensiapupak-



kaus, linkkuveitsi ja muutamia vara-varusteita. Vaikka hevosen varusteet olisivat moitteettomassa kunnossa vaellukselle lähtiessä, voi silti matkan aikana katketa esimerkiksi ohjat tai jalustinhihna. Mukana on hyvä pitää myös yleishyödyllisiä tavaroita, kuten kaviokoukku, pihdit, harja, tulitikut ja kompassi. Vaelluksella liikutaan aina ryhmän kokemattomimman ratsastajan mukaan. Huolellinen varustautuminen ei takaa retken onnistumista ja turvallisuutta, mutta voi pitkälti edesauttaa sitä. (Gordon-Watson 1992, 100; Fagerström 1996, 31.)

#### **4.1 Hyvä vaellushevonen**

Vaellusratsastuksessa käytetään pääasiallisesti rauhallisia ja kestäviä hevosrojuja kuten islanninhevosia, suomenhevosia tai norjanvuonohevosia. Hevosen tulee olla rakenteeltaan vankka ja massiivinen, jotta se sopii myös isommille ihmisille, mutta kuitenkin ryhdikäs pysyäkseen tasapainossa vaikeassakin maastossa. Ihanteellisen vaellushevosen selkä ja kaula ovat lyhyehköjä ja vahvoja ja jalkojen rakenne on hyvä. Kavioiden tulee olla vahvat, koska jos kenkä irtoaa kesken vaelluksen, hevosen tulisi pystyä taittamaan matka loppuun asti ilman välikengitystä. Vaellushevoselta vaaditaan rauhallisuutta ja malttia. Sen tulee ennen kaikkea olla luotettava, ihmisystävällinen ja yhteistyöhaluinen.

Asiakaskäytössä suositetaan esimerkiksi enemmän laiskoja kuin vireitä hevosia turvallisuussyistä. Koulutuksella on myös merkitystä, joten hevoset koulutetaan aina ammattilaisen toimesta. Hevoset totutetaan erilaisiin ääniin, kuten trakto-reiden ja kuorma-autojen ääniin ja rapiseviin muovipusseihin. Ne opetetaan seisomaan paikallaan ja kunnioittamaan ihmistä tilanteessa kuin tilanteessa, siis kaikkeen mitä voi vaelluksellakin tulla eteen. Tärkeää on, että asiakkaan on helppo käsitellä hevosta, oli hän sitten uusi tai tuttu ihminen, tai kokematon tai kokenut harrastaja. Suositusikäraja hevosella ratsastuspalveluihin käyttämiseen on viisi vuotta. (Fagerström 1996, 9-11, 13,16; Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 18.)

Niin kauan kun eläimellä on omat vaistot, niin tottuneenkin hevosen kanssa liikenteessä ratsastaminen ei ole riskitöntä. Onnettomuuksia voidaan vähentää huolellisella koulutuksella. Hevonen voidaan opetustilanteessa viedä esimerkiksi heinäpaaleista rakennettuihin kapeisiin kujiin, totutettaessa hevosta ahtaisiin

paikkoihin. Hevosta voidaan myös kävelyttää erilaisten esineiden yli, kuten pressujen tai puulevyjen yli, totutettaessa sitä liikkumaan varmajalkaisesti alustasta huolimatta. Myös erilaisiin valoihin ja kulkuneuvoihin totuttaminen on välttämätöntä. Totuttamattomalla ja aralla hevosella liikenteessä ratsastaminen on edesvastuutonta. (Damsen 2002, 8-9, 23.)

### **Vaellusratsastuksessa käytettäviä hevosrotuja**

Suomessa suosittu vaellushevonen on tietenkin kansallishevosenammekin tunnettu suomenhevonen. Vaellukseen käytetään myös monia muita hevos- ja ponirotuja, kuten islanninhevosia, irlantilaisia connemaroja, amerikkalaisia morganhevosia ja saksalaisia hannoverilaisia. Mitä vaativammat maastot ovat, sitä enemmän vaellukset asettavat vaatimuksia käytettäville hevosille. (Fagerström 1996, 9; Hemmi 2005, 339.)

Suomenhevonen on ainoa alkuperäinen suomessa kehitetty hevosrotu, joka on saanut alkunsa pohjois-eurooppalaisista maatiaiskannoista. Suomenhevonen on yhteistyöhaluinen, pyrkivä, nöyrä ja omaa korkean työmoraalin kaikissa eri käyttösuunnissa. Suomenhevosen parhaimpia ominaisuuksia on sen monipuolisuus, koska suomenhevosella pystyy ajamaan, ratsastamaan ja tekemään raskaitakin maataloustöitä. Suomenhevonen on erikoisuutemme ja näin myös vahvuutemme. Se on myös tärkeä osa suomen historiaa, koska se palveli maattamme myös sodissa. Suomenhevonen toimii luonteensa ansiosta niin aikuisten kuin lastenkin kanssa. (MEK 2009, 5; Suomen Hippos ry 2008, 3.)

Suomenhevonen on käyttöominaisuuksiltaan monipuolinen yleishevonen. Se on keskikokoinen, hyväryhtinen ja melko vankka. Suomenhevosen jalostussuunnalla on merkitystä sen käyttömahdollisuuksien kannalta. Se voi olla vauhdikas ravuri, ryhdikäs ratsu, voimakas työhevonen tai hurmaava ponikokoinen pienenhevonen. Vauhdikkaaseen raviurheiluun suunnattu suomenhevonen ei esimerkiksi sovellu parhaiten lastenratsuksi tai asiakaskäyttöön. Suomenhevosten valinnassa hevosmatkailukäyttöön korostuu hevosten taustojen ja linjausten tarkistaminen. (Suomenhevosliitto ry.)

Suomenhevosille on oma yhdistys, Suomenhevosliitto ry. Se on suomenhevosen käyttöä ja arvostusta edistävä valtakunnallinen yhdistys. Liitto pyrkii toimin-

nallaan lisäämään ja jakamaan tietoa suomenhevosesta sekä kokoamaan laajan kannatusjoukon suomenhevosen ympärille. (Suomenhevosliitto ry.)

Islanninhevonen on yksi maailman vanhimmista hevosroduista. Islanninhevosta on jalostettu kotimaassaan täysin puhtaana miltei tuhat vuotta, koska hevosten vienti Islantiin kiellettiin varhain. Vielä nykyisinkään Islantiin ei saa viedä hevosia lainkaan. (Suomen Hippos ry. b.)

Islanninhevosten jalostustyötä on tehty Islannissa jo vuosisatoja ja nyt saamme hyötyä asiasta myös Suomessa. Luonteensa vuoksi islanninhevonen soveltuu niin harraste- kuin kilparatsastukseenkin, vaellus- ja matkaratsastukseen tai perhe- ja terapiahevoseksi. Sen yhteistyökykyisyys, pieni koko ja laumakäyttäytyminen, luovat sille hyvät edellytykset asiakashevosena sekä matka- ja vaellushevosena aloitteleville harrastajille ja ammattilaisille. Islanninhevonen on siis hyvin monikäyttöinen ratsuhevonen. Islanninhevosen säkäkorkeus on noin 120 senttimetristä 150 senttimetriin ja se omaa luonnostaan paksun, säänkestävän karvan ja tuuheat, pitkät jouhet. Islanninhevonen on yleensä herkkä, kiltti, rohkea ja rauhallinen. Yksilöeroja on paljon, mutta sen kuuluu käyttötarkoituksesta riippumatta olla yhteistyöhaluinen, iloinen, eteenpyrkivä ja kevyt ratsastaa. Islanninhevonen erottuu muista yleisistä ratsuhevosista askellajiensa perusteella. Islanninhevosilla kuuluu aina olla vähintään neljä askellajia, jotka ovat perusaskellajien, käynnin, ravin ja laukan lisäksi töltti tai liitopassi tai molemmat. (Suomen Hippos ry. b.)

Norjanvuonohevonen on yksi Euroopan vanhimpia hevosrotuja. Vuonohevosen valtteja on sen monipuolisuus, kestävyys ja terveys. Se pysyy terveenä ja elää pitkäikäiseksi, kun sitä pidetään hyvin ja hoidetaan oikein. Toki poikkeuksiakin löytyy. Vuonohevosella on jäljellä alkuperäinen villiväritys, hallakko-väri, joka on yleinen/vallitseva alkukantaisilla roduilla ja villihevosilla. Ominaista ulkonäölle ovat mm. harjasta selän kautta häntään ulottuva ns. siima (tumma juova) sekä seepraraidat jaloissa. Harja on vuonohevosen "tavaramerkki". Harja on viikinki-ajalta juontuvan perinteen mukaisesti leikattu pystyyn (lyhyeksi). Nykyäänkin muun muassa rotumääritelmässä mainitaan, että harja tulee perinteen mukaan leikata siten, että se pysyy kauniisti pystyssä. (Suomen Hippos ry. a.)

Norjan luonnonolosuhteet (ankara ilmasto ja vaikeakulkuiset vuono- ja tunturi-alueet), ovat osaltaan estäneet risteytymisen muiden rotujen kanssa sekä sopeuttaneet rodun niukkoihin ja vaativiin olosuhteisiin. Vuonohevonen on kooltaan yleisimmin pieni, noin 130–150 cm, kokoonsa nähden se on todella vahva. Vuonohevosten jalostuksessa korostuvat monet vaellusratsulle tyypilliset ominaisuudet, kuten hyvä luonne, yhteistyökyky sekä hyvä rakenne. Suomen Vuonohevosityhdistys ry toimii norjanvuonohevosrodun jalostuksen ja kasvatuksen hyväksi, kunnioittaen ja noudattaen rodun alkuperämaan (Norja) periaatteita ja sääntöjä. (Suomen Hippos ry. a.)

## **4.2 Vaellusopas**

Hyvältä vaelluksen vetäjältä vaaditaan niin palveluaittiutta kuin ensiaputaitoja, unohtamatta huumorintajua ja tilannetajua. Onnistuneen vaellusretken yksi edellytys on taitava vaelluksen vetäjä. Pahimmassa tapauksessa vaelluksen vetäjä pelkästään voi jo pilata koko retken. Hyödyllisiä taitoja oppaalle ovat muun muassa ensiapu-, kengitys-, opastus-, ruuanlaitto- ja erätaidot. Vetäjällä tulee olla hyvien sosiaalisten taitojen lisäksi hyvä fyysinen kunto ja hyvä ratsastustaito. (Fagerström 1996, 23–25.)

Vetäjä on retkellä ryhmän vastuuhenkilö, jonka tulee huolehtia parhaansa mukaan asiakkaista, turvallisuudesta sekä kaluston ja reittien kunnosta. Ongelmien ilmetessä oppaan on kyettävä tekemään nopeita päätöksiä. Vaellusoppaan on siis oltava todellinen moniosaaja selviytyäkseen isojenkin ryhmien kanssa. (Gordon-Watson 1992, 101; Hemmi 2005, 339.)

## **4.3 Henkilökunnalle asetettavia perusvaatimuksia**

Kuluttajavirasto on tehnyt ohjeet ratsastuspalvelujen turvallisuuden edistämiseksi. Ohjeiden tarkoituksena on tehostaa tuoteturvallisuuslainsäädännön mukaista turvallisuuden valvontaa sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja tapaturmia. Ohjeissa määritellään myös turvallisuuden vähimmäisvaatimukset ratsastuspalveluissa. Ohjeet on tehty yhteistyössä Espoon terveydensuojelun, Hevos-opisto Oy:n, Itä-Suomen lääninhallituksen, Lastensuojelun Keskusliiton, Suomen Hippos ry:n, Suomen Ratsastajainliitto ry:n, Suomen Vakuutusyhtiöiden keskusliiton, Tapiola -ryhmän ja elinkeinonharjoittajien edustajien kanssa.

Ohjeiden soveltamisalan piiriin kuuluu kaikenlainen hevosiin liittyvä toiminta, niin tallitoiminta kuin hevostapahtumat. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 4.)

Hevosten kanssa toimittaessa ei koskaan ole liian turvallista. Näin ollen turvallisuutta ei voi ylikorostaa. Hevospalveluita tarjoavan yrityksen henkilökuntaa tulisi olla riittävästi ja sen tulee olla ammattitaitoista. Toiminnan valvonnasta, koulutuksesta ja ratsastuksen ohjauksesta vastaavan henkilön tulisi olla suorittanut hevosalan ammattitutkintojärjestelmän mukainen tutkinto. Vaihtoehtoisesti henkilöllä tulisi olla pitkäaikaista käytännönkokemusta hevososalta. Vaellusratsastustoiminnassa henkilökunnan olisi hyvä hallita erätaitoja, kuten suunnistamista. Kuluttajaviraston ohjeissa sanotaan, että ratsastuksen ohjauksesta ja valvonnasta tulisi vastata hevosalan ammattitutkintojärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittanut, esimerkiksi hevostenhoitaja tai ratsastuksenohjaaja, tai pitkäaikaisen käytännön kokemuksen omaava henkilö. Jos toimintaan liittyy paljon lapsia, niin henkilöstöä tulisi olla paikalla aina enemmän. Tällöin myös lasten huoltajien yhteystiedot tulee olla tiedossa, jotta heihin saadaan tarvittaessa yhteys. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 12–13.)

Jos asiakkaina on ulkomaalaisia, niin on varmistettava, että ulkomaalaiset ymmärtävät vaadittavat turvallisuutta koskevat määräykset ja ohjeet, jotka annetaan ennakkotiedoissa. Tällöin tarvitaan riittävästi kielitaitoisia ihmisiä. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 7, 12.)

Turvallisuusasiakirjassa tulee olla nimettynä talleilla turvallisuusvastaava sekä tämän varahenkilö. Yrittäjän tehtävä on kertoa jokaiselle työntekijälle myös kirjallisesti hänelle kuuluvat työtehtävät ja pitää huolta siitä, että muu henkilökunta on tietoinen toistensa tehtävistä ja vastuu-alueista. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 9–10.)

### **Hevosmatkailualan koulutus**

Hevosmatkailukoulutus on Suomessa vielä vähäistä mutta kehittymässä koko ajan. Hevosmatkailuun liittyvää koulutusta voi hankkia hevosalan oppilaitoksissa ja tarjolla on useita eri oppilaitoksia ja eri hevosalan nimikkeitä. Nykyinen koulutusjärjestelmä tarjoaa paljon vaihtoehtoja opiskeluun ja koulutusta on tarjolla sekä monimuotokoulutuksena että myös oppisopimuksella. Tärkeää he-

vosmatkailun kehittymiselle on kouluttaa jatkuvasti lisää ammattitaitoista henkilökuntaa. Ammattitaidon vaatimukset kasvavat myös jatkuvasti. Hevosala muuttuu koko ajan enemmän asiakaslähtöisemmäksi, jolloin myös hyvät asiakaspalvelutaidot tulevat keskeisemmiksi. Yrityksen hoitoon ja kehittämiseen liittyvä osaaminen sekä alaa koskevien säädösten ja määräysten tuntemus, ovat hevosaitojen lisäksi tärkeitä tekijöitä menestyksekkäässä toiminnassa.

Hevostenhoitaja, ratsastuksenohjaaja, hevostenvalmentaja, kengitysseppä, ratsastuksenopettaja ja tallimestari ovat hevosalan tutkintojärjestelmään (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinto) kuuluvia ammatteja. Ammatillisessa täydennyskoulutuksessa voi kouluttautua ratsastusterapeutiksi ja sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan. Hämeen ammattikorkeakoulussa on myös mahdollisuus kouluttautua hevostalouden agrologiksi. Hevosalaan liittyviä yliopistotutkintoja ovat eläinlääkärin ja maatalous- ja metsätieteiden maisterin tutkinnot. (Laine 2014.)

#### **4.4 Vaellusratsastukseen sopivat reitit**

Vaellusratsastuksessa käytettäville reiteille on omat vaatimuksensa, niin asiakkaan, kuin määräysten näkökulmasta. Reittien on oltava aina ratsastukseen soveltuvia ja turvallisia. Reittien kuntoa tulee seurata säännöllisesti turvallisuuden lisäämiseksi ja mahdollisten esteiden poistamiseksi (esimerkiksi kaatuneet puut). Jokamiehen oikeudet mahdollistavat melko vapaan liikkumisen hevosen kanssa luonnossa, mutta jos reitin varrelle sattuu yksityisomistuksessa olevia maita, niin maanomistajilta tulee aina kysyä lupa ennen maille astumista. Sopimukset on syytä tehdä aina kirjallisesti turhien konfliktien välttämiseksi. Sopiva päivämatka on 20 - 25 km levähdystaukojen ollessa aina noin puolentoista tunnin ratsastuksen jälkeen. Varsinainen päivätauko on vähintään tunnin mittainen. Taukopaikan tulisi olla mieluiten katettu vaihtelevien sääolojen varalta. Ratsastajien mukana vaelluksilla kulkevat vain välttämättömät evästarpeet ja varusteet. Hevosille olisi myös hyvä olla tarjolla syötävää. Kesäaikaan käy esimerkiksi laidunheinä, mutta jos laidunta ei ole saatavilla niin kuivaheinää. Kaikki tarvittavat tavarat tulee kuljettaa majoituspaikkoihin etukäteen. (Hemmi 2005, 339.)

Ihanteellisimmat reitit kulkevat tallia ympäröivässä maastossa. Tällöin mahdolliset huoltoajot eivät veny kohtuuttoman pitkiksi. Yllättävien tilanteiden varalta on myös hyvä huomioida oikaisumahdollisuus, joka on aina hankalampaa kauemaksi mentäessä. Reitien suunnittelussa tulee miettiä maaston vaihtelevuutta, maisemia ja sen monipuolisuutta. Reittien varrelta edellytetään löytyvän maisemallisesti kauniita kohteita ja vaihtelevaa maastoa. Lähialueille sijoittuvat reitit mahdollistavat myös joustavuuden asiakkaiden halutessa lyhyempää tai pidempää reittiä. Reitiltä tulisi löytyä myös tauko- ja levähdyspaikkoja. Alueen nähtävyydet, työpajat ja tapahtumat kannattaa myös huomioida reittien suunnittelussa, koska niissä voi mahdollisesti pistäytyä reitin varrella tai jopa yöpyä. Erilaisille asiakasryhmille tulisi olla suunniteltuina eripituisia ja -vauhtisia reittejä, jotka olisi luokiteltu vaikeustason mukaan. (Fagerström 1996, 7; Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 16.)

#### **4.5 Vastuut ja vakuutukset**

Hevosen ollessa matkailupalvelun päätuote, on syytä selvittää yrityksen ja asiakkaan vastuut huolellisesti ja pitää vakuutusasiat kunnossa. Onnettomuuksia voidaan yrittää ehkäistä, mutta ei ikinä kokonaan poistaa. Tällöin vastuun ja vakuutusten merkitys korostuu. Asiakkaan tulee myös ymmärtää, että vaaratilanteita voi aiheutua vaikka hevosen kompastumisesta maastossa, jolloin hevosen luonteella tms. ei ole mitään tekemistä onnettomuuden kanssa. (Damsen 2002, 6.)

Vaellukselle lähtevän ratsastajan vastuuna on ilmoittaa etukäteen sairaudet ja muut terveydentilaan liittyvät asiat. Oppaan on oltava tietoinen kaikesta ennen vaellukselle lähtöä pystyäkseen varautumaan niihin ja suunnittelemaan vaelluksen niiden mukaan. Ratsastajan velvollisuutena on ilmoittaa rehellisesti, jos vaelluksen aikana oma kunto alkaa loppua. Tämä voi johtua esimerkiksi oman kunnon yliarvioimisesta tai tulevasta sairaudesta. Yleisen turvallisuuden kannalta on todella tärkeää tiedottaa pienistäkin epäkohdista. Ratsastajien tulee itse pitää huolta voimassa olevasta jäykkäkouristusrokotteesta. (Chancholle, Pujos & Chancholle 2005, 35.)

Suomen vaellustalliin liittoon kuuluvien yritysten tulee noudattaa kuluttajaviraston ja matkailun ohjelmapalveluiden (MoNo) normiston ohjeita turvallisuuden ja laadun edistämiseksi. Suomen vaellustalliin liitto on koonnut ohjeet yrittäjille aihealueittain (liite 2). Vastuu – ja vakuutusasiat ovat oma aihealueensa. Ohjeiden mukaan asiakkaille tulee selvittää aina yksityiskohtaisesti järjestäjän vastuut ja vakuutukset sekä oma vastuu ennen retkelle lähtemistä. Tämä tapahtuu helpoiten selkeällä tiedotteella, joka on luettavissa näkyvällä paikalla, esimerkiksi tallin seinällä. Ohjeissa suositellaan hevosmatkailuyritykselle toiminnan vastuuvakuutuksen ottamista, ja vakioasiakkaille yrityksen tulisi suositella liittymistä johonkin Suomen Ratsastajainliittoon kuuluvaan seuraan, jolloin asiakas saa sitä kautta vakuutuksen. (Suomen vaellustalliin liitto ry.)

Monet yritykset ovat Suomen Ratsastajainliiton jäsentalleja, joten toiminnalla on sitä kautta jo vastuuvakuutus sekä satunnaisratsastajavakuutus. Työntekijöilleen yrityksen tulee ottaa lakisääteinen henkilövakuutus ja suositeltavaa olisi ottaa se myös tilapäistyöntekijöille. Jos vakuutusta ei kuitenkaan ole tilapäistyöntekijöille otettu, niin siitä tulee ilmoittaa heille selkeästi. Ryhmävakuutuksen piiriin kuuluu kaikki Suomen Ratsastajainliiton hyväksymät ratsastuskoulut, mutta jos yrityksen asiakkaita ei olekaan tapaturmavakuutettu yrityksen puolesta, on siitä ilmoitettava asiakkaalle selkeästi. Kaikille yrityksen omistamille rakennuksille ja omaisuudelle on hyvä ottaa omat vakuutuksensa mahdollisten tulipalojen tai ilkeiden varalta. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 21.)

#### **4.6 Yleiset vaatimukset ratsastuspalveluille**

Kulutustavaroiden ja kulutuspalvelusten turvallisuudesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla ratsastuspalvelu tai siihen osallistuminen ei saa olla vaarallista palveluun osallistuvan kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Toiminta ei myöskään saa aiheuttaa haittaa tai vaaraa muille henkilöille, kuten katsojille tai ohikulkijoille. Toiminnanharjoittaja on jatkuvassa vastuussa turvallisuudesta. Tuoteturvallisuuslainsäädännössä on määritelty kuluttajapalveluiden viranomaisiksi kuluttajavirasto, lääninhallitukset ja kuntien viranomaiset. Viranomainen voi esimerkiksi kieltää harjoitettavan toiminnan, määrääjäksi tai jopa kokonaan, jos siitä aiheutuu haittaa tai vaaraa kuluttajalle tai sivullisille. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 6.)



Ratsastuspalveluita tarjoavan yrityksen tulee määritellä kaikki turvallisuuden kannalta merkittävät asiat myös kirjallisesti. Yrityksellä on hyvä olla selkeät ohjeet toiminnasta yllättävissä tilanteissa. Ohjeissa voidaan määrittää asiakkaiden ikä-, taito-, tai muut vaatimukset ja rajoitukset. Ohjeissa tulee käydä ilmi, että montako asiakasta voidaan ottaa samanaikaisesti ja mitkä ovat mahdolliset olosuhderajat (esimerkiksi kova pakkanen tai lumimyrsky). Toiminnanharjoittajalla tulee olla selkeät ohjeet, miten toimitaan, jos olosuhteet muuttuvat ratkaisevasti toiminnan aikana tai käy äkillinen tapaturma. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 6.)

#### **4.7 Turvallisuusasiakirja**

Turvallisuusasiakirja on toiminnanharjoittajan laatima asiakirja, johon määritellään palvelun toimintaan ja turvallisuuteen liittyviä asioita. Toiminnanharjoittajan tulee laatia kirjallinen turvallisuusasiakirja, joka sisältää ainakin mallin (liite 1) mukaiset tiedot ratsastuspalvelun turvallisuuden ylläpitämisestä. Turvallisuusasiakirjassa näkyy henkilökunnan tehtäväjako, vastuualueet ja vastuuhenkilöt. Se sisältää myös kattavan turvallisuussuunnitelman sekä riskien arvioinnin ja hallinnan. Riskit kirjataan turvallisuusasiakirjaan, ja riskien tiedostaminen ennaltaehkäisee myös osaltaan tapaturmia ja onnettomuuksia. Turvallisuusasiakirjan laatimisella pyritään asiakkaiden ja henkilökunnan turvallisuuden tärkeyden tiedostamiseen ja vastuuntunnon lisäämiseen toiminnassa (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 8, 9–10, 17.)

Turvallisuusasiakirja käydään läpi koko henkilökunnan kanssa, ja uudet työntekijät perehdytetään turvallisuusasiakirjan sisältöön. Henkilökunnan täytyy myös varmentaa ymmärtämänsä allekirjoituksella. Yrityksen tulee huolehtia asiakirjan päivityksestä säännöllisin väliajoin, että tiedot pysyvät ajan tasalla ja sen tulee olla koko ajan helposti löydettävässä paikassa. Hätätilanteita varten tulee olla erilliset toimintaohjeet kirjallisena, jotka ovat kaikkien nähtävissä. Yrityksen tulee ylläpitää myös henkilökunnan ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaitoja vaaratilanteiden varalle. Turvallisuusasiakirjaan voidaan yhdistää myös pelastussuunnitelma. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 8.)

Onnettomuustilanteista on myös hyvä pitää erillistä kirjanpitoa. Tapausilmoituslomakkeeseen merkitään vakavat onnettomuudet ja vakavat läheltä-piti tilanteet. Vakavista onnettomuuksista veloitetaan ilmoittamaan tuoteturvallisuusvalvontaviranomaiselle, lääninhallitukselle tai Kuluttajavirastoon. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 9.)

Turvallisuusasiakirjassa tulee mainita muunmuassa yhtäaikainen enimmäismäärä asiakkaita, mahdolliset ikä- kunto-, ja taitovaatimukset, mahdolliset painorajoitukset eri hevosilla ja muut rajoitukset, esimerkiksi pähteiden käytön kieltäminen. Asiakkaita on hyvä muistuttaa tallin toimintatavoista ja opastaa heitä esimerkiksi vaatetuksen suhteen. (Kuluttajaviraston julkaisusarja 2004, 20.)

## **5 Tutkimuksen suorittaminen**

Tutkimus suoritettiin haastattelemalla Etelä-Karjalan alueella toimivia hevosalan asiantuntijoita, toimijoita ja yrittäjiä. Hevosmatkailupalveluita tarjoavia yrityksiä alueella ei ole kuin kaksi, joista toiselta yrittäjältä sain haastattelun mukaan tutkimukseen. Osalla haastateltavista on kuitenkin jokin muu hevosalan yritys tai koulutus.

Haastateltaviini kuului Suomen ratsastajainliiton Kaakkois-Suomen aluejaoston puheenjohtaja Osmo Metsälä, joka toiminut muunmuassa valmentajana, ja tuomarina ja hänen vaimonsa pyörittää isoa ratsastuskoulua Lappeenrannan Partalassa. Maria Räsänen on alueen monipuolinen toimija. Hän tarjoaa erilaisia hevosalan palveluita, kuten hierontaa ja kengittämistä. Räsänen omistaa koko Kaakkois-Suomen alueen ainoan Suomen Ratsastajainliiton hyväksymän yksityistallin. Anne-Mari Ruotsi on alueella toimiva valmentaja, ratsuttaja ja tuomari. Tuija Poutanen on Suomen Ratsastajainliiton Kaakkois-Suomen aluejaoston kouluvalmennusvastaava sekä tuomari ja valmentaja. Hannu Jokinen on hevosalan monitoiminen harrastaja ja hän on ollut mukana useissa alueen projekteissa. Jokinen on ollut mm. suunnittelemassa hevosmatkailureittejä alueelle.

Niina Petäjämäki on puolestaan alueen toinen hevosmatkailu-yrittäjästä ja hänen tallista löytyy noin kymmenen norjanvuonohevosta. Toiselta alan yrittäjältä en

saanut haastattelua mukaan tutkimukseen. Olisin halunnut myös toisen alan yrittäjän näkökulman Etelä-Karjalan hevosmatkailutilanteeseen saadakseni mahdollisimman erilaisia näkökulmia. Kiinnostavuutta olisi lisännyt myös se, että toisella yrityksellä on vuonohevosia ja toisella puolestaan islanninhevosia. Suomenhevosen asema heidän näkökulmastaan poikkeaisi varmasti muiden hevosalojen ihmisten näkökulmista.

Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin ja ne nauhoitettiin omaksi tuekseni tuloksien kirjaamista varten. Tutkimuksessa oli neljä pääkysymystä, jotka toimivat haastattelun kokonaisuuden ylläpitäjänä. Lisäkysymyksiä esitettiin välillä, mutta jos haastateltavat karkasivat aiheesta, niin pääkysymysten avulla oli helppo pitää haastattelu hallinnassa.

Haastattelujen jälkeen kuuntelin nauhoitukset tarkasti läpi ja kirjoitin tulokset auki sekä lopuksi analysoin ja tein johtopäätökset tutkimustulosten pohjalta. Tuloksiin koottiin jokaisen haastateltavan mielipiteet ja näkökannat mahdollisimman tarkasti, sekoittamatta niihin omia näkemyksiäni. Haastatteluihin ei pidä sekoittaa omia mielipiteitä tai näkemyksiä jotta saatu tulos olisi realistinen. Haastateltavia kuunneltiin siis tarkasti, heitä keskeyttämättä ja tuloksissa pyrittiin tuomaan esille vain haastateltavan mielipiteet. Tekijän omat mielipiteet tulevat esille vasta pohdinnassa ja johtopäätöksissä. Jokainen tutkimuskysymys on käsitelty omana kappaleena.

## **5.1 Tutkimusmenetelmät ja kohderyhmä**

Opinnäytetyön tutkimuksen lähestymistapa oli laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ei saa sekoittaa omia uskomuksiaan, asenteitaan ja arvostuksiaan tutkimuskohteeseen vaan pitää pyrkiä ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, eli tässä tapauksessa haastateltavan henkilön näkökulmia ja ilmaisuja. Tutkija toimii vuorovaikutuksessa kohteen kanssa. Tulkintavaiheessa saatua aineistoa pyritään järjestämään ja ymmärtämään. Tällöin teoria on aineiston lukemisen, tulkinnan ja ajattelun lähtökohtana. (Metsämuuronen 2006.)

Tutkimuksen lähtökohtana oli kerätä tietoa Etelä-Karjalan alueen hevosmatkailun nykytilasta. Tutkimus toteutettiin yksilöhaastatteluna. Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat yrittäjät Niina Petäjämäki (Vuonohevostalli Rajavaellus), Maria

Räsänen (Hevosien Vuoksi) sekä Tuija Poutanen (SRL:n Kaakkois-Suomen aluejaoston kouluvalmennusvastaava), Osmo Metsälä (SRL:n Kaakkois-Suomen aluejaoston puheenjohtaja), Anne-Mari Ruotsi (valmentaja) ja Hannu Jokinen (aktiivinen harrastaja).

Tutkimuksen haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista, joten kaikkia haluamiani henkilöitä ei saatu mukaan tutkimukseen. Onneksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan saada pienestäkin otoksesta tehtyä johtopäätöksiä sekä tuloksia.

## **5.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusongelmat**

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Etelä-Karjalassa toimivien hevosmatkailuyritysten tämänhetkistä tilaa sekä selvittää alueen tulevaisuuden näkymiä hevosmatkailun alakehityksessä. Hevosmatkailu on Etelä-Karjalan alueella todella pienimuotoista ja tutkimuksella pyrittiin selvittämään onko alueella kasvumahdollisuuksia tulevaisuudessa. Tutkimuksessa selvitettiin alueen vahvuudet ja heikkoudet, unohtamatta tarkastella alueen mahdollisuuksia ja pahimpia uhkatekijöitä.

Tutkimusongelmia olivat seuraavat:

- Mitkä ovat alueen vahvuudet?
- Mitkä ovat alueen pahimmat heikkoudet?
- Mitä mahdollisuuksia alueella olisi?
- Minkälaisia uhkatekijöitä on alueella?
- Mikä on Etelä-Karjalan alueen hevosmatkailun nykytila?
- Mitkä ovat tulevaisuuden näkymät alueella?

Opinnäytetyön tekijä on työskennellyt aiemmin harjoittelijana Etelä-Karjalassa sijaitsevassa hevosmatkailupalveluita tarjoavassa yrityksessä, joten oma näkemys ja kokemus ovat vahvasti pohjana myös opinnäytetyössä. Tekijällä on myös paljon kokemusta hevosalasta yleisesti.

## 6 Tutkimuksen tulokset

Tulokset laadittiin haastateltavien kertomusten pohjalta mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Haastattelukysymykset käsitellään omina alalukuinaan. Haastateltavilla oli hyvin erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä, mikä teki haastattelijan roolista hyvin mielenkiintoisen.

Tulokset ovat eroteltu haastateltavien mukaan omiin kappaleisiinsa, jotta haastateltujen näkemykset eivät pääse sekoittumaan keskenään. Tutkimusongelmiin saatiin paljon sellaisia vastauksia, jotka eivät tulleet tekijälle yllätyksenä.

### 6.1 Etelä-Karjalan vahvuudet hevosmatkailussa

Suomen ratsastajainliiton Kaakkois-Suomen aluejaoston puheenjohtaja Osmo Metsälä painottaa vahvuuksiin ”itärajan naapurin” eli Venäjän hyödyntämistä myös hevosmatkailun markkinoilla. Vaikka ruflan kurssin tämänhetkinen heikentyminen on vaikuttanut myös venäläisten Suomeen tuloon heikentävästi, niin siitä huolimatta venäläinen on valmis kuluttamaan rahaa ja maksamaan hyvistä palveluista tullessaan Suomeen. Tätä maksuvalmiutta tulisi vain oppia hyödyntämään. Metsälän mielestä tulisi myös enemmän hyödyntää Suomen kansallisrodun, suomenhevosen, käyttöä muita hevosrotuja enemmän, koska se on se ”meidän oma juttu”. Alueella on myös Metsälän mukaan hyvät ratsastusreitit ja paljon helppokulkuista maastoa.

Yksityistalli-yrittäjä Maria Räsänen näkee alueen vahvuutena sijainnin. Ollaan rajan tuntumassa, mikä on matkailun ja turismin kannalta suotuisaa, esimerkiksi venäläisille. Etelä-Karjalaan on helppo tulla, kulkuyhteydet ovat hyvät pääkaupunkiseudulle ja Lappeenrannassa toimii aktiivinen lentokenttä. Räsänen toteaaakin, että ei voi väittää, että olisi huono tai vaikea päästä Etelä-Karjalaan. Sijaintiin liittyvä vahvuus on myös se, että vaikka ei olla keskellä korkeaa, niin silti alueella riittää metsää, reittejä ja Saimaata, mikä riittäisi vaellusratsastukseenkin. Tässä asiassa alue ei häviä yhtään muulle Suomelle.

Räsänen mukaa suomenhevonen on paras rotu, mitä maa päällään kantaa, mutta siihen ei ole vielä tartuttu. Siinä olisi selvä markkinarako. Räsänen kertoo, että alueella on vahva hevoskulttuuri ja alueella on paljon kaikenlaisia hevos-

palveluita tarjolla, mutta ei hevosmatkailua, eli sille olisi vielä tilaa. Räsänen uskoo tämän johtuvan siitä, että ihmiset Etelä-Karjalassa on liian sisäänpäinkään-  
tynyttä ja alueella on liian sisäänpäinlämpeäviä ihmisiä, jolloin sisäpiirille tarjo-  
taan paljonkin erilaisia palveluita, mutta ei ulkopuolisille.

Anne-Mari Ruotsin mielestä selkeästi suurimpia vahvuuksia alueella on sen luonto, järvet, ympäristö ja rajanläheisyys, eli fyysiset elementit ovat kunnossa. Etelä-Karjalaan on pääkaupunkiseudulta helpompi tulla kuin esimerkiksi Lap-  
piin, ja asiakaspotentiaalia on kohtuullisen matkan päässä. Hevosalan yrityksiä on myös Ruotsin näkökulmasta todella paljon alueella. Koulutettuja ja ammatti-  
taitoisia ihmisiä ja ohjaajia on myös todella paljon. Turvallisuusasiatkin ovat hyvällä tasolla tällä hetkellä. Nämä asiat Ruotsi näkee alueella positiivisena. Ruotsi painottaa, että monelta hevosalanyritykseltä löytyy tarvittavat asiakirjat ja turvallisuusasiat tiedostetaan hyvin. Etenkin käytännön elementit ovat hyvällä tasolla, mutta perehdytyksessä ja kaiken ylös kirjaamisessa ehkä lipsutaan.

Hevosmatkailuyrittäjän näkökulmasta, eli Vuonohevestalli Rajavaelluksen omis-  
tajan mielestä, vahvuuksia on alueella heikosti. Vahvuutena Petäjämäki näkee todella upean luonnon, hiekkateiden suuren määrän ja retkipaikkojen määrän, joita toivotaan vain saada käytettäväiksi. Etelä-Karjalassa on paljon metsää, pel-  
toa, maaseutua ja Saimaata. Imatralla löytyy lisäksi Vuoksi, joten miksi ei elä-  
vöitettäisi toimintaa hevosilla, kun maatilatkin ovat kuihtumassa pois alueelta, miettii Petäjämäki.

Luonto on alueen ehdoton valttikortti. Se on puhdas ja kaunis, ja sitä voisi käyt-  
tää niin luontomatkailemalla kuin hevosmatkailemalla. Petäjämäen mielestä alue poikkeaa muista maista juuri siinä, että on paljon luontoa. Luontoa pitäisi saada markkinoitua ulkomaille, jotta saataisiin tänne matkailijoita. Jos matkailijoita olisi enemmän alueella, niin ei Petäjämäenkään tarvitsisi tarjota normaaleita tunti-  
palveluita, vaan hän pystyisi elättämään itsensä pelkällä vaellustoiminnalla. Matkailijoiden varaan ei voi kuitenkaan asettaa Petäjämäen mukaan kaikkea, koska tuloa on ansaittava ja hevosten ylläpitäminen vie rahaa joka päivä. Vaki-  
tuisia asiakkaita on siis hyvä olla.

Alan pitkäaikaisen harrastajan ja monitoimimiehen Hannu Jokisen mielestä alueella on valtavan hyvät reittimahdollisuudet. Alueella on paljon metsäteitä, varsinkin, kun työkoneet ovat jyllänneet metsiin lisää polkuja. Hyvät kangasmaastot ja houkuttelevat suppamaastot luovat monipuolisuutta reitteihin ja niissä on todella hyvä vaeltaa. Jokisen mukaan alueen infrastruktuuri on kunnossa. Ennalta varautuminen eli turvallisuusasiat ovat myös aina vahvuus. Kaikki vakuutusasiat tulee olla kunnossa, ja toimijoiden on oltava varautuneita kaikkeen. Vakuutusyhtiö tulee vasta silloin mukaan kuvioihin, kun jokin virhe on jo tapahtunut. Pitäisi siis pyrkiä aina ennakoimaan ja minimoimaan riskit, toteaa Jokinen.

Vuodenajat Jokinen näkee ehdottomana vahvuutena. Ratsastaa voi säällä kuin säällä ja huonot olosuhteet voidaan kääntää myös positiiviseksi asiaksi. Joku voi kertoa, että *ette usko millaisessa myräkässä ratsastettiin. Oli liukasta ja kylmä, mutta hevoset kuljettivat siitä huolimatta turvallisesti perille..* eli luodaan matkailijoille myös toisenlaisia elämyksiä. Jokinen vannoo myös suomenhevosen nimeen, koska se on erittäin varmajalkainen ja sen paineensietokyky on uskomaton.

Alueella toimiva valmentaja Tuija Poutanen näkee vahvuutena vahvasti alueen luonnon ja maastot. Poutasen mukaan myös vuodenajat ovat suorastaan huipuvahvuus, koska luonnon näkeminen eri kuukausina on hienoa asiakkaan näkökulmasta. Myös kiristyneet turvallisuusasiat ovat Poutasen mielestä aina vahvuus, mitä turvallisempaa niin sen parempi. Suomenhevosen käyttöä asiakaskäytössä Poutanen ei pidä parhaimpana vaihtoehtona vaan kokee, että esimerkiksi islanninhevonen olisi parempi vaihtoehto. Tämä pohjautuu Poutasen omiin kokemuksiin suomenhevosista, joita hänelle on tullut vastaan elämänsä aikana. Poutanen kommentoi suomenhevosta vähän liian herkäksi ratsastettavuudeltaan asiakaskäyttöön, vaikka hän muuten pitää rodusta.

## **6.2 Etelä-Karjalan heikkoudet hevosmatkailussa**

Metsälä näkee alueen yhtenä heikkoutena markkinoinnin. Markkinointi on hankalaa etenkin venäläisille. Venäläisten osalta Metsälä kuitenkin huomauttaa, että jos lähdetään liikaa rakentamaan venäläisten varaan alueen hevosmatkailua, niin siinä on riskinsä. Tulisi huomioida, miten muille yrityksille on viime ai-

koina käynyt Etelä-Karjalan alueella. Yritykset menevät konkurssiin, kun ei ole asiakkaita. Alueelta puuttuu Metsälän mukaan myös ammattimainen ote matkailuun. Matkailun palvelut ja niiden kehittäminen vaativat panostuksensa, ja alueella ei osata katsoa tarpeeksi pitkälle, vaan eletään liikaa nykyhetkessä. Ei tiedetä, mihin voitaisiin yltää, jos yritykset jaksaisivat vähän panostaa toimintaansa. Metsälä näkee ongelman johtavan juurensa eteläkarjalaisesta luonteesta. Eteläkarjalaisilla ei ole riittävää intoa uusien asioiden tekemiseen ja kun tehdään, niin tehdään varovasti ja ehkä vähän vasemmalla kädellä.

Muita heikkouksia hevosmatkailulle Metsälän mukaan on sen sesonkiluontoisuus, turvallisuuden puutteet ja yhteistyön puute. Matkailun alalla yleensäkin sesonkiluontoisuus on heikkous, koska monet eivät halua lähteä vaellukselle maaliskuu- tai lokakuussa, jolloin kesä tai talvi on parasta aikaa yrityksille. Erittäin tärkeää olisi yhteismarkkinointi ja yhteistyö yrittäjien välillä keskenään, Metsälä toteaa. Alueella ollaan liikaa toinen toistemme kilpailijoita, jolloin ei pystytä tekemään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa ja tämä vaikuttaa suoraan esimerkiksi hinnoitteluun.

Räsänen mielestä uuden yrityksen perustamisesta on tehty liian hankalaa, suorastaan järjetöntä. Tämä ei ainakaan innosta perustamaan uusia alueelle kaittuvia hevosmatkailualan yrityksiä. Kun lähdetään nolasta perustamaan yritystä, niin alkuinvestoinnit ovat aivan järjettömät. Taantumana aikana ei ole varmaa, että saako yrityksen edes toimimaan ja saako siitä yhtään ”voita leivän päälle”. Kannattavuus on siis yksi iso heikkous. Byrokratia ja sääntöviidakko aiheuttavat yrittäjille päänvaivaa, ja Räsäsestä tuntuu siltä, että valtio ei haluaisi tukea millään tavalla alan toimintaa. Esimerkiksi Räsänen kävi puolitoista vuotta paperisotaa, ennen kuin Euroopan Unioni myönsi hänelle investointitukea.

Räsänen on myös huomannut alueen sisäänpäinkääntyneisyyden ja sen, että ulkopuolisille tuhistaan. Heitä ei oteta vakavasti asiakkaina, jotka tuovat yritykselle tuottoa. Asiakkaista on kuitenkin pulaa joillekin yrittäjille, kun palveluita ja tekijöitä on alueella joka lähtöön. Alueella ei ole Räsänen mukaan tarpeeksi koulutettua henkilökuntaa, mutta tilanne on koko ajan paranemassa. Ammatitosaamista alueella kuitenkin on, mutta hevosten kanssa toimittaessa tulisi jokaisella olla enemmän intohimoa tekemiseen. Asioita ei pitäisi tehdä kuin liuku-



hihnalta, koska se on Räsänen mielestä epäoikeudenmukaista hevosta kohtaan. Räsänen arvostaa monimuotoista koulutusta, johon hän itsekin pyrkii jatkuvalla opiskelemisella.

Markkinoinnista Räsänen toteaa, että ”puskaradio” on suosittu, mutta ei niin voimakas kuin luullaan. Yrittäjälle suusta suuhun liikkuva markkinointitapa tieto voi aiheuttaa enemmän harmia kuin hyötyä. Jokin pieni epäkohta toiminnassa voi paisua hyvinkin suureksi ja pahimmassa tapauksessa mustamaalata myös muita kilpailevia yrityksiä. Heikkouksiin lukeutuu myös huonot talvet, kun on loskaa, pimeää ja jäätä. Ulkomaalaisten turistien kannalta ajatellen Suomen talvi-idylli on ollut vahva markkinavaltti ja kun sitä ei ole, niin huono sitä on myydä. Turvallisuusasioista Räsänen oli sitä mieltä, että niitä laiminlyödään alueella vielä paljon.

Ruotsin näkökulmasta alueen heikkoudeksi voidaan mainita pienyritykset, joita on alueella on paljon. Isoja ratsastuskouluja on, mutta vaellusratsastusta tarjoavat yritykset ovat kaikki todella pieniä, jolloin toiminta jää liian pienimuotoiseksi ja kannattavuus kärsii. Verkostoituminen on Ruotsin mielestä myös ongelma. Tallit eivät ole verkostoituneet, eli ne eivät tee yhteistyötä keskenään. Tämä aiheuttaa sen, että jokainen yrittää selvitä omillaan. Kukaan ei ole luonut varsinaisia ratsastukseen käytettäviä reittejä, vaan käytetään yleisiä ajoteitä ja tallin lähistöllä olevia polkuja. Hevosmatkailu yritysten asiakaskunnasta suurin osa on paikallisia, ei siis ole tarpeeksi vetovoimaa ulkopuolelle. Parikkalassakin voisi hyödyntää sinne tehtyä reitistöä matkailun käyttöön, Ruotsi toteaa. Yhtenä heikkoutena Ruotsi näkee maanomistajat, koska he eivät ole sitoutuneet reittien lainaamiseen. Tämä aiheuttaa sen, että käytössä ei ole kuin lyhyitä reittejä, koska ei saada lupaa käyttää yksityisten omistamia maita. Ruotsin mielestä vaelluksien pitäisi olla muutakin kuin tiellä ratsastamista ja jos meinataan järjestää useamman päivän vaelluksia, niin reiteistä pitäisi saada pidempiä ja rauhallisempia.

Ratsastus on alueella aika vahvasti tyttöjen ja naisten laji, joten yritysten tulisi saada yhteiskunnalta tukea rahallisesti niin yritystoimintaan kuin tallien puitteisiin. Vaelluksen tulisi olla kokonaisvaltainen elämys, johon sisältyy paljon oheispalveluita. Mielellään tarjolla tulisi olla majoitusta, ruokailua, saunomista,

ja nähtävyyksiä, mutta nämä puuttuvat tältä alueelta. Monet yritykset tarjoavat perus maastoratsastusretkiä, joissa käydään muutama tunti ratsastamassa ja siihen ei sisälly mitään muuta. Yritykset eivät ole myöskään paketoineet tuotteita. Jokaisen pitäisi etsiä omaan yritykseen sopivat yhteistyökumppanit, mistä voisi saada ruokailun tai majoituksen tai molemmat. Ruotsi painottaa, että kenkään yrittäjän omat voimavarat eivät riitä tähän kaikkeen mitenkään. Ruotsi ihmettelee myös, miksi aluetta ei markkinoida vaellusratsastus-alueena, että ihmiset tulisivat tänne.

Vuonohevostallin omistajan näkemys heikkouksista on hyvin yhtenäinen muiden kanssa. Poikkeuksena yrittäjän näkökulmasta katsottuna, sijainti ei olekaan vahvuus. Petäjämäen mukaan matkailun kannalta Etelä-Karjalalla on huono sijainti, koska monet matkailijat menevät alueen ohi. Kuutostietä ajettaessa ei saa kovin hyvää kuvaa Imatrasta, Joutsenosta tai Lappeenrannasta, kun kaupat ja nähtävyydet häviävät vähitellen. Petäjämäki painottaa myös heikkoutena yhteistyön puutetta. Alueella kaikki nähdään pahimpina kilpailijoina, jolloin ei olla valmiita panostamaan yhteisen hyvän puolesta. Petäjämäki vertaa muun Suomen hevosyrittäjiin, jotka parhaimmillaan pystyvät jopa lainaamaan toiselta yrittäjältä hevosia, jos omat loppuvat kesken. Pitäisi uudistaa näkökantaa ja lopettaa kateus ja kilpaileminen, toteaa Petäjämäki.

Yhtenä uhkatekijänä nousee vahvasti esille myös kannattavuus ja yrittäjän jaksaminen. Hintapolitiikka on Petäjämäen mukaan pielessä. Kaikkien hevosalan yrittäjien tulisi nostaa hintoja samanaikaisesti, ettei toisen tallin korkea hinta karkoita asiakkaita halvemmille talleille. Hevosalan yrittäjän jaksaminen on myös kovilla, kun päivät menevät yrityksen organisoinnissa, hankinnoissa, asiakastyössä, paperityössä ja arkityössä, kertoo Petäjämäki. Resurssien puute on iso ongelma, kun ei ole varaa palkata työntekijöitä. Yhteiskunnalta tarvittaisiin tukea enemmän hevosalalle, koska monessa muussa urheilulajissa ja hyvinvointia edistävissä lajeissa on mukana kunnan avustuksia, mutta ei ratsastuksessa.

Vuodenajat Petäjämäki näkee vahvuutena sekä heikkoutena. Pimeys ja polkujen kunto tuo oman jännityksensä vaellukselle, mutta osalle ehkä jopa pettymyksen, jos ei päästä liukkaiden teiden takia esimerkiksi laukkaamaan. Petäjä-

mäki lisää vielä viimeiseksi heikkoudeksi alueen huonon työllisyystilanteen, jonka seurauksena ihmiset muuttavat työn perässä ja näin myös asiakkaat voivat vähentyä.

Jokisen mukaan heikkouksia on alueen näkyvyydessä eli markkinointia tulisi parantaa. Palvelutaso ja hevosenkohtelutaso pitäisi myös olla korkealla tarjotakseen palveluita kansainvälisille markkinoille. Suomalaiset eivät ole vielä ehkä yhtä täsmällisiä ja huolellisia kuin esimerkiksi saksalaiset. Ulkomailta tulevat asiakkaat ovat yleensä osaavia ja osaavat myös vaatia tiettyä palvelutasoa, kertoo Jokinen. Maastotilan puutteet ovat myös yksi heikkouksista, kun maanomistajat eivät anna lupia käyttää maitaan. Naapurivälejä pitäisi siis kehittää. Jokinen ehdottaa, että voisi tehdä yhteistyötä vaikka ostamalla maanomistajalta pannukahvit, jos saa käyttää hänen maitaan levähdyspaikkana. Tällä tavalla molemmat hyötyisivät.

Jokinen korostaa myös hevosten ja vetäjien merkitystä vaellusratsastuksessa. Pelkkä ratsastustaito ei vetäjällä riitä ja tulee muistaa, että vetohevonen joutuu aina kovimmille, joten vaelluksella tulisi olla aina kaksi vetohevosta. Vaellusratsastuksessa vaaditaan siis paljon niin vetäjältä, kuin hevoseltakin. Onko siis maastokelpoisia ja hyvin koulutettuja hevosia sekä koulutettuja ohjaajia riittävästi ja onko tarpeeksi ammattitaitoisia ihmisiä toimimaan erilaisten ryhmien kanssa, miettii Jokinen.

Poutasen mielestä alueen heikkoutena on markkinointi, koska se on todella vähäistä. Alueella ei tosin ole kuin hyvin pienimuotoista hevosmatkailutoimintaa, mutta monet eivät edes tiedä näistä yrityksistä, koska ne eivät ole paljoa esillä. Yhteistyö puuttuu myös kokonaan yrittäjien välillä ja informaatio ei kulje Poutasen mielestä alueella juuri lainkaan. Heikkouksiin lukeutuu myös yleisesti alan kannattavuus. Kulut ovat alalla niin jumalattomat, että harva yritys tekee toiminnastaan kannattavaa. Poutanen kertoo joskus laskeneensa hevostallin perustamiseen liittyviä kustannuksia ja totesi niiden olevan todella suuret.

### **6.3 Etelä-Karjalan mahdollisuudet hevosmatkailussa**

Metsälän mielestä mahdollisuuksia alueella olisi hevosmatkailun osalta, jos saataisiin yhteistyötä tehtyä ja markkinointia kehitettyä. Matkatoimistojen kanssa

tulisi tehdä yhteistyötä, koska he eivät osaa markkinoida sellaista, mitä ei heille kerrota. Yrityksillä pitäisi olla antaa matkatoimistoille valmis paketti, jossa olisi kaikki tarvittavat tiedot palveluista ja tuotteista. Alueella siis markkinontiosaaminen puuttuu. Ammatillista osaamista hevostaloudessa on hyvin tällä alueella, mutta asioita tehdään kuitenkin vähän vasemmalla kädellä. Paljon olisi mahdollisuuksia, mitä ei vaan osata hyödyntää, toteaa Metsälä. Hevosyrittäjyys ei ole kultakaivos ja kaikki valittaa, että mennään kipurajoilla, mutta silti ei olla valmiita panostamaan ja tekemään yhteistyötä, että voitaisiin jokainen saada vähän enemmän. Metsälä perustelee tämän jälleen ”meidän luonteella”, johon kuuluu voimakkaasti kateus kilpailijoita kohtaan.

Räsänen on myös sitä mieltä, että mahdollisuuksia alueella olisi, mutta tekijät ja mielenkiinto puuttuvat kokonaan. Todellisia tekijöitä ei ole tai ainakaan Räsänen ei ole niitä huomannut. Aluetta pitäisi markkinoida Räsäsen mukaan enemmän venäläisille, koska heiltä voisi saada enemmän rahaa irti kuin suomalaisilta. Tällöin pitäisi myös panostaa tallin kunnostamiseen, jotta puitteet olisivat matkailijoille suotuisat. Hevoshankkeita on ollut alueella tietyin väliajoin, mutta ne jäävät aina ajatteluasteelle. Siten päästään taas ongelman ytimeen: kauniita ajatuksia on paljon, mutta ei tekijöitä. Räsänen toteaa, että yrittäjänä pitäisi olla businessilmä ja hevospuolen tieto-taito-osaamista. Liian monella yrityksellä on toiminta harrastelijamaista, jolloin toiminta ei ole kannattavaa. Räsäsen mukaan alueen reittejä voisi myös hyödyntää paremmin.

Ruotsi näkee rajan tuntumassa olevan sijainnin mahdollisuutena. Rajaa tulisi hyödyntää, koska se eksoottinen alue, kun päästään ratsastamaan esimerkiksi rajan viertä. Jos verkostoiduttaisiin eri yritysten kesken tehokkaasti, niin voitaisiin saada tallien kesken yhteinen reitistö, joka palvelisi ainakin lähialueilla sijaitsevia talleja. Jokainen voisi laittaa oman panoksensa yhteisen reitistön ja verkostoitumisen vuoksi, Ruotsi toteaa. Ruotsi pohtii myös, että mikä mahtaisi olla se kaikkia palveleva asia, jolla saataisiin myös maanomistajat mukaan yhteistyöhön. Asiakkaat, jotka tulevat vaellusratsastukselle, ovat valmiita myös maksamaan hyvistä ja laadukkaista palveluista. He ovat Ruotsin mukaan hyvin maksukykyisiä, keski-ikäisiä naisia, jotka eivät tyydy pelkkään maastolenkkiin,

jossa on huonot puitteet, vaan he haluavat elämyksiä ja palveluita. Alueen pitäisi päästä kiinni näihin maksukysyisiin asiakkaihin, koska niitä on tällä alueella.

Ruotsi ehdottaa, että jonkun tallin pitäisi profiloitua selkeästi vaellus ratsastuspaikaksi. Tallilla tulisi olla selkeä imago ja niin, että ihmisiä tulisi sinne viettämään vaellusviikonloppua muuallakin kuin omalta alueelta. Alueella on alan osaamista, osaavia, vaikutusvaltaisia ja pitkän kokemuksen omaavia ihmisiä, joilla on myös todella hyvät henkilöstöverkostot. Tätä pitäisi osata Ruotsin mielestä hyödyntää. Ruotsi näkee suomenhevosen erittäin toimivana hevosmatkailuun. Ne ovat kestäviä, selväpäisiä, vähän ehkä isompia kuin esimerkiksi islanninhevokset ja ne kuuluvat Suomeen. Suomen oloihin ne ovat kohtuuhintaisia ja sääoloihin sopeutuneita. Suomenhevosesta saisi lisäarvoa vaellustallille joka profiloituisi "suomalaiseksi" vaellustalliksi, Ruotsi ehdottaa. Venäläiset tulevat Ruotsin mukaan aina parin vuoden viiveellä Suomen trendeihin mukaan. Tällä hetkellä ratsastuksen suosio on nousussa venäläisten keskuudessa, mutta jos pyritään saamaan ulkomaalaisia asiakkaita, niin turvallisuus ja turvallisuusasiat korostuvat entisestään. Ohjeet ja tiedotteet tulee olla usealla eri kielellä ja henkilökunnan tulee olla kielitaitoista.

Petäjämäki korostaa mahdollisuuksissa yhteistyön tuomia hyötyjä. Jos alueella tehtäisiin yhteistyötä, niin voitaisiin saada ehkä markkinointiapua ja leader-sopimuksia. Jos kaikki energia laitettaisiin yhteen, olisimme tuplasti vahvempia, paremmin tienaavia, stressittömämpiä ja saataisiin esimerkiksi reitistöjä enemmän jokaisen käytettäväksi. Petäjämäellä on hyvä tilanne reitistöjen suhteen, mutta vielä olisi lisää hienoja reittejä, jos kaikki maanomistajat saataisiin mukaan yhteistyöhön. Kaupunki voisi tehdä myös yhteistyötä hevosalan yrittäjien kanssa, koska silloin mahdollistettaisiin ratsastukset esimerkiksi puistoihin ja eri nähtävyyksiin. Petäjämäen mielestä hevosta voidaan hyödyntää mihin vaan ja mahdollisuuksia olisi älyttömästi, mutta resursseja ei ole. Petäjämäki ihmettelee, miksi kaikki muut urheilulajit menevät ratsastuksen edelle, vaikka hevonen mahdollistaa monien palveluiden toteuttamisen.

Jokinen näkee heti mahdollisuuksia Savitaipaleella, koska siellä olisi jo retkeilypaikkakin valmiina. Sinne rakennettiin vasta vesilentopallokenttä ja tulisijat, joten vain hevoset puuttuu, toteaa Jokinen. Alueelle kaivattaisiin myös enemmän

autiotupia, mihin voisi ratsastaa ja pitää taukoja. Taukopaikalla voisi keitellä vaikka nokipannukahvia. Infrastruktuuria on alueella olemassa, mutta pitäisi saada sovittua maanomistajien kanssa yhteistyöstä. Meillä on kaunis järviluonto ja erinomaiset suppamaastot, mitkä luovat elämyksiä ja kokemuksia vielä enemmän asiakkaalle kuin pelkällä tasaisella ratsastaminen, kertoo Jokinen. Hevosmatkailutuotteessa täytyisi olla yhdessä vaellus, majoituspalvelut ja ruokailupalvelut. Vaelluksen tulisi sisältää enemmän elämyksiä, kuten nähtävyyksiä tai vaikka vadelmien syömistä pensaista hevosen selässä. Jokinen näkee alueella tosi paljon mahdollisuuksia, kun vain joku saataisiin toteuttamaan niitä. Koulutuksesta Jokinen on sitä mieltä, että olisi hyvä jos yrittäjä kouluttaisi työntekijänsä itse. Koulutukset voisi pitää enemmän kurssiluontoisesti. Moni voi ehkä pelätä kouluttavansa uutta kilpailijaa, mutta Jokinen ei näe sitä uhkana alueella. Uusille yrittäjille olisi vielä sijaa.

Poutanen uskoo, että matkailijoita saataisiin varmasti tulemaan tänne, jos alueella olisi isompaa hevosmatkailutoimintaa. Varsinkin oman alueen asukkaat ja harrastajat olisivat varmasti kiinnostuneita. Poutanen on huomannut, että tällä hetkellä keski-ikäisillä naisilla on alkanut innostus ratsastukseen uudestaan. Tällaista asiakaskuntaa edustava asiakas olisi varmasti innoissaan lähtemässä pidemmillekin vaelluksille. Heitä eivät kiinnosta enää kilpailu vaan enemmän ratsastuksesta nauttiminen.

Poutanen mielestä yrittäjiä saisi tulla paljon lisää, että ratsastuskouluissa ratsastavat ihmiset saisivat muitakin palveluja. Markkinointia pitäisi kohdistaa etenkin aasianmaihin, koska he suorastaan rakastavat kaunista metsää ja luontoa ja sitähan meillä on, toteaa Poutanen. Aluetta pitäisi markkinoida muutenkin paljon enemmän ja etenkin ulkomaille, ja pidemmälle kuin venäjälle, koska Poutanen ei näe venäläisiä niin potentiaalisina asiakkaina. Poutanen painottaa, että jos tuuduttaudutaan liikaa venäläisten varaan, niin kärsitään heti, jos niitä ei tulekaan.

Poutanen näkee myös, että jos hevosmatkailuyrityksessä puitteet on kunnossa, niin palveluista voidaan myös pyytää rahaa ja asiakas maksaa yleensä mielellään. Hyvästä ja hienosta palvelusta oheispalveluineen ollaan valmiita maksamaan. Hevosalan yrityksille pitäisi saada myös enemmän oheispalveluita, kuten

tykypäiviä ja polttareita. Muiden alojen yrittäjiä olisi myös hyvä saada mukaan, jotta saataisiin lisää maksukykyisiä asiakkaita. Poutasen mielestä maanomistajat eivät ole ongelma, koska heiltä saa aika hyvin maankäyttöön luvan, jos on paikallinen ihminen kysymässä. Jos yrittäjällä on vähän suhteita, niin ei välttämättä tarvitse edes maksaa maankäytöstä. Mahdollisena paikkana hevosmatkailu yritykselle Poutanen miettii Lemin läheisyyttä. Sinne voisi ratsastaa esimerkiksi syömään kuuluisaa Lemin särää. Moottorikelkkailijoiden kanssa voisi tehdä yhteistyötä reitistön suhteen, koska he eivät käytä reittejä kesällä. Poutasen mielestä reitistöön pitäisi saada tukea myös valtiolta. Ihmisille, jotka ei pysty tai halua ratsastaa voisi olla tarjolla myös kärryajelua, Poutanen lisää.

#### **6.4 Etelä-Karjalan uhkatekijät hevosmatkailussa**

Metsälä näkee pahimpana uhkatekijänä kannattavuuden ja sen, että riittääkö yrityksillä asiakkaita. Etelä-Karjalassa on Metsälän näkökulmasta keskimääräistä köyhempää asukaskuntaa, joten pitäisi nimenomaan panostaa markkinointiin ja yhteistyöhön, että asiakkaita saataisiin muiltakin alueilta. Etelä-Suomesta olisi helpompi tulla Etelä-Karjalaan kuin mennä Keski-Suomeen, toteaa Metsälä. Epävarmat asiakkaat muodostavat myös uhan, etenkin venäläisten mieli muuttuu äkkiä ja pahimmassa tapauksessa ovat varanneet matkan, mutta jättävät tulematta ilman ilmoitusta. Muita uhkatekijöitä ovat lisääntyvät turvallisuussäädökset ja turvallisuus kaikenkaikkiaan, koska joka kerta kun olet tekemisissä hevosten kanssa otat riskin. Turvallisuus on Metsälän mielestä äärettömän tärkeää ja kaikki asiat pitää tehdä sen mukaan, että riskit minimoidaan. Metsälän mukaan taloudellinen taantuma näkyy vasta vuoden tai kahden päästä, ei siis tällä hetkellä. Kun raha loppuu, niin ei ole varaa matkustella, mutta Metsälä toteaa sen tulevan vasta jälkijunassa.

Räsänen mielestä talouden taantuma on pahin uhkatekijä, koska hevoset ovat alana ja harrastuksena kallista ylläpitää ja matkailu on alana jo itsessään arvokasta. Venäläiset turistit vähenee poliittisten tekijöiden seurauksena ja ilmastonlämpeneminen on aina uhka, kun talvet ovat huonot, Räsänen toteaa. Pimeät yrittäjät ja ammattitaidottomat ihmiset ovat myös uhka, koska he tekevät halvemmalla, jolloin yrittäjät, jotka joutuvat maksamaan verot työstänsä kärsivät. Tällöin myös turvallisuus ja laatu ovat monesti puutteellisia ja jos jotain vaka-

vampaa käy, niin yhden tekijän virhe voi alkaa mustamaalaamaan koko alaa, toteaa Räsänen.

Ruotsi toteaa suurena uhkana vaellusratsastus ja maastoratsastus -termien sekoittumisen keskenään, jota on jo tällähetkellä nähtävissä alueella. Nämä termit mielletään usein samana, jolloin yksikään talli ei pääse erottumaan vaellusratsastuksella. Kun ei profiloiduta, eikä erottauduta tavallisista ratsastuskouluista vesitetään koko vaellusratsastuksen idea, toteaa Ruotsi. Vetävemmän nimen käytöllä latistetaan vaellusta tuotteena, jolloin se kärsii inflaatiota. Tällöin Ruotsin mielestä ei päästä kiinni maksukykyiseen potentiaaliin. Saatetaan päästä kerran, mutta he eivät tule enää toista kertaa jos asiakas on ostanut vaelluksen, mikä on todellisuudessa ollut pelkkä maastoratsastusretki ilman minkäänlaisia oheispalveluita.

Ruotsin mukaan niin kauan kun toiminta pysyy pienimuotoisena, niin ei voida kuvitella elävän pelkällä vaellusratsastuksella. Uhkatekijäksi lukeutuu myös maanomistajat joilta ei saada lupia. Tällöin ei saada rakennettua pidempiä vaelluksia ja vaihtoehtoisia reittejä on huonosti saatavilla, jos esimerkiksi keväisin ja syksyisin polut menevät käyttökelvottomaan kuntoon.

Ruotsi näkee lupa- ja turvallisuus vaatimusten kovenemisen uhkana sekä mahdollisuutena, koska se palvelee kuitenkin kaikkia, varsinkin yrittäjiä kun riskit minimoidaan. Ruotsi mainitsee, että hän ei näe huonoa taloudellista tilannetta uhkana, koska maksukykyisten asiakasryhmien keskuudessa se ei juuri vaikuta. Venäläisiäkään ei ole kuin minimaalinen prosettiosuus asiakkaista. Hevosharrastajat ovat sen verran omalaatuisia, että he karsivat kaikesta muusta yleensä kuin hevosta, Ruotsi kertoo. Viimeisenä uhkatekijänä Ruotsi mainitsee sesonkipainotteisuuden. Hevosten kallis ylläpito aiheuttaa sen, että yritysten pitää järjestää muuta toimintaa sesonkien ulkopuolella pitääkseen toiminnan kannattavana.

Petäjämäki näkee uhkatekijöinä jaksamisen yrittäjyydessä ja hevostaloudessa sekä asiakkaiden tuomat haasteet. Asiakkaat ovat Petäjämäen mielestä vahvuus sekä heikkous; ne tuovat rahaa yritykselle, mutta kaikilla ihmisillä ei ole realiteettiä hevosten kanssa toimittaessa. Jos asiakas ei ole esimerkiksi varau-



tunut sääoloihin, niin se voi aiheuttaa harmaita hiuksia yrittäjälle tai jos asiakas varaa vaelluksen ja peruu, niin se on iso uhka tallin toiminnalle. Osa talleista on ottanut käyttöön sähköisen varauksen, jotta olisi aina jokin dokumentti näyttää riitatilanteiden varalta. Petäjämäki kertoo, että pahin on, jos on tehty koko aamupäivän hommia ja asiakkaat eivät ilmesty paikalle ja saattavat vielä kieltää varanneensa yhtään mitään, kun heille soittaa perään.

Taloustilanne on Petäjämäen mielestä suurin uhka. Myös menetetyt talvet ja pienyrittäjän oma jaksaminen ovat uhka. Raha on alalla tiukassa ja työtä on paljon. Varsinkin, kun ikää tulee lisää, niin tarvitsee myös enemmän lepoa. Ei jaksa enää niin hyvin kuin nuorena, Petäjämäki toteaa. Hevosten sairastuminen on myös iso kuluerä, jos hevonen ei pysty tuomaan rahaa yritykseen ja jos sitä joudutaan hoitamaan tai lääkitsemään.

Turvallisuusasioissa Petäjämäki painottaa maalaisjärjen käyttöä. Liika paperinpyörittely ja raportointi ovat hänen mielestään turhaa, jos muuten varusteet ja paikat ovat kunnossa. Hevosten kanssa toimiessa voi aina sattua jotakin ja jokainen tulee tallille aina omalla vastuulla. Turvallisuuteen voidaan kuitenkin vaikuttaa erilaisilla asioilla, kuten vakiohevosilla. Jos tallilla hevosten vaihtuvuus on suurta, niin riskit kasvavat, kun omistaja ei tunne hevosiaan tarpeeksi hyvin. Kaikki asiakasturvallisuus-, ympäristö- ja eläinsuojeluasiakirjat sekä reitistöjen turvallisuussuunnitelmat kuormittavat yrittäjää, mutta Petäjämäki uskoo niistä olevan hyötyä sellaisille toimijoille, jotka eivät omaa luontaista tilannetajua. Yliholhoava yhteiskunta on myös osakseen uhkatekijä hevosalan yrittäjälle, koska ollaan todella kovia sanomaan, että älä tee ja luodaan yleistä hysteriaa.

Koulutuksessa Petäjämäki näkee parannettavaa asiakaslähtöisyydessä. Hyvä palvelu on vahvuus, mutta huono palvelu on heikkous. Petäjämäen mielestä ihmistuntemusta pitäisi lisätä koulutuksessa ja hänen mukaan käytännönkokemus on parempi kuin teoriaopinnot. Pitäisi myös muistaa, että jos et vastaa asiakkaiden tarpeisiin niin yrittäjältä voi loppua työt. Hevosmatkailun alalla ollaan asiakaspalveluammattissa, joten asiakkaita on palveltava, vaikka olisi kuinka huono päivä tahansa. Asiakas menee Petäjämäen mukaan aina kaiken edelle, tietysti siinä puitteissa, että se ei saa aiheuttaa vahinkoa ulkopuolisille tai hevosille. Tämä on yksi alueen ongelma, koska moni ei ole tarpeeksi ih-

mis/asiakaslähtöisiä toimijoita, vaan ajatellaan enemmän meriittejä, mainetta, kilpailua ja viedään vaan rahat asiakkailta. Matkailunkin kannalta olisi tärkeää harjoittaa sosiaalisia taitoja. Yrittäjien ikääntyminen on myös uhkatekijä, joten nuorempia ihmisiä kaivataan alueelle. Kun yrittäjä ei enää jaksa tehdä töitä kunnolla, niin siitä kärsii myös turvallisuus, asiakaspalvelu ja eläintenhoitokyky.

Jokisen mielestä alueen pahimpia uhkia on yrittäjien välinen kateellisuus, karjalainen luonne ja sen tuoma yhteistyönpuute. Myös valtiovallantoimet, kuten maastolain muutokset, ovat uhka, jos jokamiehen oikeuksia käydään muuttamaan. Hevonen rinnastetaan kävelijäksi maastossa, joten jos esimerkiksi sattunaisen liikkumisen mahdollisuus kenen tahansa mailla poistuu, niin se vaikeuttaa liikkumista myös hevosilla. Pahin uhka Jokisen mielestä on yrittäjä itse. Yrittäjät eivät näe mahdollisuuksia eivätkä usko niihin.

Jokisen mukaan myös markkinointiosaamisen puute vallitsee alueella. Alueella ei ole myöskään ollut pitkään aikaan hevosmatkailuun liittyviä projekteja ja tuntuu, että matkailualan oppilaitoksetkin ovat unohtaneet tällä alueella hevosmatkailun kokonaan. Uhkiin Jokinen lisää vielä lopuksi huonojen kelien rikkomat reitit eli, jos polut pettävät tai menevät todella huonoon kuntoon, niin voi aiheutua pahoja vaaratilanteita. Tällöin tulee olla mietittynä vaihtoehtoiset reitit.

Poutanen näkee pahana uhkatekijänä ja jatkuvana riitojen aiheuttajana pimeät yrittäjät. He pystyvät tarjoamaan samoja palveluita halvemalla, mutta riskinä on silloin palvelun laadun kärsiminen ja huono hevosmateriaali. Ammattitaidottomat yrittäjät ovat myös aina uhka, koska jos ei ymmärrä hevosista tarpeeksi niin riskit kasvavat. Yleinen huono talouden tilanne vaikuttaa Poutasen mielestä siten, että yrittäjät eivät panosta palveluihin. Matkailijoihin tilanne ei juuri vaikuta, koska ihmiset matkustavat aina. Jos rahatilanne on huono niin yleensä säästetään kaikesta muusta kuin elämyksistä ja kokemuksista, toteaa Poutanen.

## **6.5 Yhteenveto**

Taulukkoon 2 on koottu Etelä-Karjalan alueen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat hevosmatkailun alalla. Analyysi on laadittu haastatteluiden pohjalta.

<p>Vahvuudet (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• upea luonto</li> <li>• vaihtelevat maastot (suppamaastot)</li> <li>• sijainti</li> <li>• neljä vuodenaikaa</li> <li>• suomenhevonen</li> <li>• paljon potentiaalisia asiakkaita</li> <li>• kokeneet hevosmatkailuyrittäjät</li> <li>• paljon koulutettuja ja ammattitaitoisia ihmisiä hevosalalla</li> <li>• turvallisuusasioiden tiedostaminen</li> <li>• hyvät kulkuyhteydet</li> <li>• Lappeenrannan lentokenttä</li> <li>• hyvä sijainti (vain parin tunnin matka esim. Helsingistä)</li> </ul>	<p>Heikkoudet (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• markkinointi</li> <li>• yhteistyön puute</li> <li>• kannattavuus</li> <li>• sijainti</li> <li>• ”karjalainen luonne”</li> <li>• asiakaslähtöisyyden puute</li> <li>• turvallisuusasioiden laiminlyönti</li> <li>• laatuun panostaminen</li> <li>• suuret kustannukset (esim. investoinnit asiakaskäyttöisiin hevosiin)</li> <li>• hevosmatkailun näkyvyys julkisuudessa</li> <li>• tuotteistaminen- liikaa samankaltaisia tuotteita</li> <li>• sesonkiluontoisuus</li> <li>• ei resursseja panostaa kv-markkinoille</li> <li>• huono työllisyystilanne</li> <li>• hevosmatkailuhankkeiden toiminta loppuu täysin, kun hankeaika on täyttynyt</li> <li>• paljon pieniä hevosalan yrityksiä</li> </ul>
<p>Mahdollisuudet (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• tuotteistuksen monipuolistaminen</li> <li>• verkostoituminen</li> <li>• yhteismarkkinointi</li> <li>• yritysten yhteistyön kehittäminen</li> <li>• koulutuksen lisääminen alalla</li> <li>• kaikkien vuodenaikojen parempi hyödyntäminen liiketoiminnassa</li> <li>• ratsastusreitistöjen laajentaminen</li> <li>• suomenhevonen</li> <li>• kokeneet hevosalan yrittäjät</li> <li>• tukea pitäisi saada ulkopuolelta</li> <li>• erilaisten hevosmatkailutuotteiden tuominen markkinoille</li> <li>• ulkomaalaiset matkailijat</li> </ul>	<p>Uhat (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vaellusratsastus-termin väärä käyttö</li> <li>• ammattitaidottomat yrittäjät</li> <li>• vaikeat sääolosuhteet (jäätiköt, keilirikot)</li> <li>• ilmastonmuutos</li> <li>• polkujen rikkoutuminen</li> <li>• turvallisuusasioiden laiminlyönti</li> <li>• tallien valvonnan laiminlyönti</li> <li>• ”pimeät” yrittäjät</li> <li>• yleinen talouden heikkeneminen-&gt; vaikuttaa matkailuun negatiivisesti</li> </ul>

Taulukko 2. SWOT-analyysi Etelä-Karjalan hevosmatkailun nykytilasta

## 7 Pohdinta ja loppupäätelmät

Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatella erilaisia hevosalalla toimivia henkilöitä. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman monipuolista tietoa alueen hevosmatkailusta. Tarkoituksena oli tuoda esille haastateltavien omat mielipiteet, odotukset ja näkemykset. Haastateltavilla oli hyvin erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä, mikä teki haastattelijan roolista hyvin mielenkiintoisen. Haastattelut onnistuivat hyvin ja tutkimusongelmiin löydettiin ratkaisuja. Tulokset ovat yksilöllisiä ja kattavia. Kaikkia haluamiani henkilöitä ei saatu mukaan tutkimukseen, mutta tämä tuskin on vaikuttanut merkittävästi tutkimustuloksiin kokonaisuudessaan. Haastatteluilta olisin toivonut tarkempaa alueellista tietoa, esimerkiksi alueen vahvuuksista ja heikkouksista. Tarkempi keskittyminen Etelä-Karjalaan useissa vastauksissa olisi tuonut vielä tarkemman alueellisen kuvan tutkimukseen.

Tutkimusongelmiin saatiin jokaiselta haastateltavalta omanlaisensa vastaus, mutta samankaltaisuuksia mielipiteissä ja näkökulmissa oli paljon havaittavissa. Etelä-Karjalan suurimmasta vahvuudesta haastateltavat olivat yhtä mieltä. Se on ehdottomasti alueen luonto. Haastateltavat kokivat alueella olevan riittävän paljon metsää, peltoa, polkuja ja teitä vaelluskäyttöön. Suomen neljä vuodentakaa nähtiin haastateltavien keskuudessa ehdottomana valttikorttina hevosmatkailuun, etenkin ulkomailta tulevia matkailijoita ajatellen. Vuodenajat ovat kuitenkin enemmän yleinen vahvuus Suomessa, eli ne eivät varsinaisesti liity tiettyyn alueeseen, kuten Etelä-Karjalaan. Vuodenajat voivat kuitenkin aiheuttaa alueille ongelmia. Etelä-Karjalassa ongelmat näkyvät huonoina talvina, kun lunta on vähän. Pohjoiseen päin mentäessä lumen puute ei ole ongelma, mutta sielläkin on omat alueelliset ongelmansa. Kesäisin Etelä-Karjala on hyvin veto-voimainen matkailualue, mutta talvet ovat olleet viime vuosina huonoja. Tämä vaikeuttaa myös alueella toimivia yrityksiä, kun matkailijat suuntaavat talvisin lumen perässä Pohjoiseen.

Venäläisten asema Etelä-Karjalan matkailussa ja rajanläheisyys jakoivat mielipiteitä. Etelä-Karjala sijaitsee Venäjän rajan tuntumassa ja alueella on paljon venäläisiä matkailijoita. Moni haastateltavista näki venäläiset matkailijat alueen vahvuutena, koska he tuovat alueelle paljon rahaa. Kaikki eivät kuitenkaan ol-

leet tästä samaa mieltä, koska he tuovat rahaa enemmän kaupan alalle kuin hevosmatkailuun. Venäläisten osuus alueen hevosmatkailussa on todella vähäistä ja yleensäkin alueen hevosurheilussa vain hyvin pieni prosentuaalinen osuus on venäläisiä. Osa haastateltavista näki venäläiset hankalina asiakkaina eli ei pitänyt heitä ainakaan vahvuutena alueen matkailulle. Rajan läheisyys nousi kuitenkin esiin alueen vahvuuksissa ja mahdollisuuksissa, koska siitä voisi olla hyötyä uusien kiinnostavien matkailureittien suunnittelussa.

Etelä-Karjalan sijainti on suurimman osan mielestä erittäin hyvä, koska se on lähellä potentiaalista asiakaskuntaa. Helsinki on vain parin tunnin ajomatkan päässä ja Venäjälle on vain raja välissä. Lappeenrannassa sijaitsee myös kansainvälinen lentokenttä. Venäläiset haluavat tunnetusti kokea luonnon elämyksiä, joita alueella olisi mahdollisuus tarjota. Etenkin Pietarista tai muusta miljoonakaupungista tulevat matkailijat haluavat lomallaan todennäköisesti luonnon rauhaan mökkeilemään, vaeltamaan ja ratsastamaan. Nämä kaikki elementit löytyvät Etelä-Karjalasta. Potentiaalia alueella siis olisi, mutta se on suureksi osaksi vielä hyödyntämättä.

Suomenhevonen jakoi myös paljon mielipiteitä. Haastateltavista osa oli suomenhevosen puolella ja osa vastaan. Osa haastateltavista näki suomenhevosen vahvuutena, koska se on monikäyttöinen ja sillä on arvoa myös kansallisrotunamme. Suomenhevosta pitäisi monen mielestä tuoda enemmän esille matkailukäytössä, koska sen monikäyttöisyyden avulla pystytään mahdollistamaan paljon erilaisia palveluita. Osa näki asian kuitenkin täysin päinvastaisena. Hevosmatkailuyrittäjän näkökulmasta katsottuna asiakas pitää nähdä myös suomalaisena. Matkailija ei aina ole ulkomaalainen ja suomalainen kokee vaelluksen erikoisemmalla rodulla, kuten norjanvuonohevosella, paljon elämyksellisempänä kuin suomenhevosella. Yksi alueen yrittäjistä totesi myös, että ei itse haluaisi ottaa suomenhevosta pihaansa, koska sen jalostus on mennyt liikaa ravipuolelle, jolloin myös vauhtia on tullut liikaa matkailukäyttöön. Suomenhevonen nähtiin myös ratsastettavuudeltaan ehkä vähän liian herkkänä asiakaskäyttöön. Suomenpienhevonen voisi olla parempi vaihtoehto, koska se on kooltaan pienempi ja enemmän ratsupuolelle jalostettu. Suomenpienhevonen on myös tunnetusti rauhallisempi. Asiakaskäyttöön sopivien yksilöiden löytäminen

on yrittäjien mielestä haasteellista ja vaatii paljon aikaa ja paneutumista hevosten taustoihin. Vuonohevonen ja islanninhevonen tunnetaan luonnostaan jo hyvin rauhallisina ja palvelukäyttöön sopivina, joten niiden hankkiminen on yrittäjille helpompaa ja turvallisempaa vaikkakin vähän kalliimpaa. Itse olen muiden haastateltavien kanssa suomenhevosen puolella ja mielestäni rotua pitäisi korostaa enemmän matkailijoiden keskuudessa. Suomenhevonen on kuitenkin yksi maamme vetovoimatekijöistä, joten voisimme houkutella matkailijoita samalla tavalla kuin esimerkiksi Islanti markkinoi vaelluksia islanninhevosilla. Suomenhevosessa on parasta sen paineensietokyky, nöyryys ja rehellisyys työnteossa. Suomenhevosella voitaisiin toteuttaa myös Etelä-Karjalan alueella matkailijoille monenlaisia elämyksiä.

Hevosmatkailun kehittymiselle suurimmat haasteet niin yleisesti kuin Etelä-Karjalassakin ovat erityisesti myynnin ja markkinoinnin puuttuminen, kannattavuus, vallitseva taloudellinen taantuma, yhteistyön puute, ”pimeät” sekä ammatitaidottomat yrittäjät ja erilaisten määräysten kiristyminen. Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että alan suurin heikkous on sen kannattavuus. Etelä-Karjalassa ollaan monien mielestä liian sisäänpäin kääntyneitä, ja uusia asiakkaita kohtaan ollaan vastahakoisia. Tällöin vedetään kuitenkin mattoa juuri niiden jalkojen alta, jotka valittavat asiakkaiden riittämättömyydestä ja kannattavuudesta. Enemmän asiakkaita tietäisi yritykselle myös enemmän rahaa.

Liiketoiminta on monesti aivan liian pienimuotoista ollakseen kannattavaa. Alueella on paljon pieniä hevosalan yrityksiä, joista monet ovat taloudellisesti todella kovilla. Yhteistyön puute vaikuttaa myös suoraan kannattavuuteen. Jos yritykset tekisivät enemmän yhteistyötä keskenään, niin ne pystyisivät tuottamaan kattavampia ja suurempia palveluja, jotka toisivat myös lisää rahaa yrityksille. Etenkin kansainvälisille markkinoille lähdetessä yhteistyö muiden yrittäjien ja toimijoiden kanssa korostuisi entisestään. Kukaan pienyrittäjä ei pysty yksin kaikkeen, koska resurssit eivät riitä, joten palveluita tulisi toteuttaa monien eri toimijoiden kanssa yhteistyössä. Näihin toimijoihin voisi lukeutua niin majoitus- kuin ruokailupuolen yrittäjiä sekä tapahtumienjärjestäjiä. Yrittäjien pitäisi pystyä myös panostamaan hevosiin ja henkilökuntaan aina vain enemmän, mutta raha panostamiseen puuttuu.

Yleinen huono talouden tilanne vaikuttaa monen haastateltavan mielestä merkittävästi myös alueen matkailuun. Osa näki taantumien vaikuttavan vasta muutamien vuodien päästä. Monet myös uskoivat, että taantuma ei vaikuta hevosmatkailuun merkittävästi, koska ihmiset ovat yleensä valmiita karsimaan kaikesta muusta kuin elämyksistä. Talouden taantuma ja siihen liittyvät arvomutokset on mahdollista kääntää myös positiiviseksi asiaksi, esimerkiksi korostamalla hevosmatkailun pehmeitä arvoja, eettisyyttä, ekologisuutta ja vahvuuksia ihmisten hyvinvoinnin rakentajana.

Markkinoinnissa nähtiin haastateltavien keskuudessa paljon puutteita. Markkinointi on alueella aivan liian vähäistä. Alueen tapahtumista monella ihmisellä ei ole tietoa, koska niitä ei mainosteta tarpeeksi. Tieto liikkuu alueella paljon ”puskaradion” eli kuulopuheiden avulla, jolloin tieto välittyy vain harvoille. Markkinointi on alueella myös liian suurpiirteistä, koska monet hevosalan yrittäjät markkinoivat palveluitaan kaikille asiakasryhmille. Jos markkinointia keskitettäisiin paremmin tiettyihin asiakasryhmiin, niin toiminnasta voitaisiin saada kannattavampaa. Yritysten tulisi rajata kohderyhmät selkeämmin ja tehostaa markkinointia tietyille kohderyhmille. Kaikkien asiakasryhmien tavoittelu ei välttämättä ole tehokkain markkinointitapa yrityksille.

Pahimpana uhkatekijänä hevosmatkailulle nähdään vaellus- ja maastoratsastus termien sekoittuminen keskenään. Tällöin asiakasta johdetaan harhaan ja vääristetään asiakkaan näkemyksiä esimerkiksi vaellusratsastuksesta. Jos asiakas on ostanut itselleen vaellusratsastuksen, mutta todellisuudessa se on vain muutamien tunnin mittainen maastoratsastusretki, niin asiakas voi saada väärän kuvan tuotteesta. Vaellustermin käyttöä pelkkänä markkinointikeinona tulisi välttää, että vaellustalleiksi profiloituneet yritykset eivät kärsisi inflaatiota muiden yritysten takia. Jokaisella yrityksellä tulisi olla tarkat tiedot palvelusta ja tuotteesta asiakkaan nähtävillä, jotta välttyttäisiin väärinymmärryksiltä.

Laittomat eli ns. ”pimeät yrittäjät” ovat uhka alueella, koska he vievät asiakkaita laillisilta yrityksiltä pitämällä keskivertoa halvempia hintoja palveluilla ja tuotteilla. Yritykset, jotka joutuvat maksamaan veroa palveluistaan, eivät voi laskea hintoja enää alemmas, koska muuten ne tekevät jatkuvaa tappiota. Laittomat yrittäjät tahraavat myös helposti ratsastus- ja hevospalveluiden mainetta koko

alueella. Monissa laittomissa yrityksissä laiminlyödään turvallisuussäädöksiä ja tuotetaan palveluja puutteellisilla tai rikkoutuneilla välineillä. Tätä voisi ehkäistä tallien paremmalla valvonnalla, mutta se on alueella vielä puutteellista.

Vaellusratsastuksen uhkana on myös sen sesonkiluontoisuus. Ongelmia esiintyy yleensä keväisin ja syksyisin, kun polut menevät käyttökelvottomaan kuntoon sateiden tai lumen sulamisen takia. Talvella liukkaat jäätiköt vaikeuttavat ja hidastavat hevosilla kulkua. Tällaisiin asioihin tulee yrittäjien varautua, ja heillä tulee olla varalla vaihtoehtoisia reittejä. Parasta aikaa vaellusratsastukselle on kelien puolesta kesä. Tuottoa olisi kuitenkin tultava yritykselle ympäri vuoden hevosten ylläpidon mahdollistamiseksi, joten yritysten tulee pyöriä muutenkin kuin kesäsesongin ajan. Jos vaellukset eivät ole mahdollisia muina vuoden aikoina, niin yritysten pitää tarjota muita palveluita, kuten tavallisia ratsastustunteja.

Selvitin myös osana tutkimusta, olisiko alueella kysyntää uudelle hevosmatkailupalveluita tarjoavalle yritykselle. Halusin selvittää haastateltavien mielipiteitä asiasta, koska omana kiinnostuksen kohteena olisi ehkä tulevaisuudessa perustaa hevosmatkailupalveluita tarjoava yritys. Haastateltavat pohtivat, että yritys ei eläisi välttämättä vain tämän alueen asiakkaiden varassa. Asiakkaita olisi siis saatava myös muualta tai yrityksen pitää järjestää muuta toimintaa, kuten tunti-toimintaa, vaelluksien rinnalla. Uuden yrityksen tulisi panostaa näkyvyyteen, mikä tarkoittaisi markkinointia ympäri Suomea. Osa haastateltavista uskoi, että jos palvelut ovat laadukkaita ja puitteet on kunnossa, niin kysyntääkin alueella olisi. Uuden yrityksen tulisi profiloitua vaellustalliksi, koska sellaisia alueella ei vielä ole. Suomenhevonen voisi myös lisätä vetovoimaa, koska pelkkiä suomenhevos-vaellustalleja ei ole koko Suomessa kuin muutama. Uusille monipuolisemmille yrittäjille olisi siis vielä sijaa alueella tai näin ainakin kaikki haastateltavat uskoivat.

Tulevaisuudessa yritysten tulisi panostaa enemmän oheispalveluihin, koska niitä alueella ei juuri ole. Esimerkiksi vaunuajelut tai lavatanssit iltaohjelmalla voisi olla todella haluttuja lisä vaellusratsastuksen ohella. Kehittämisehdotuksina nykyisille ja tuleville yrittäjille yksi vastaajista totesi, että ratsastushaalarit olisivat hyvä varusteliasä yrittäjälle sellaisten asiakkaiden varalle, jotka eivät



osaa pukeutua säänmukaisesti. Kielitaitoisia ihmisiä pitäisi saada myös lisää, jos lähdetään kansainvälisille markkinoille. Reittejä tarvittaisiin lisää yhteiseen käyttöön ja yhteistyötä yrittäjien välille. Hevosyrittäjät voisivat kaikki panostaa omalta osaltaan kattavan reitistön luomiseen. Tämä palvelisi kaikkia yrittäjiä, kun saataisiin hyväkuntoisia ratsastusmaastoja ja vaihtoehtoisia reittejä. Alueelle tarvittaisiin myös enemmän kulttuuri- ja luontoreittejä, jotta nähtävää ja koettavaa olisi enemmän matkailullisesti. Olemassa olevia reittejä tulisi myös hyödyntää tehokkaammin, jotta reitit eivät pääsisi pusikoitumaan.

Tulevaisuuden haasteita alueella on palveluiden ja tuotteiden parantaminen ja monipuolistaminen. Laadukkaiden tuotepakettien luominen etenkin kansainvälisille asiakkaille voi olla haasteellista, koska ulkomaalaiset osaavat olla hyvinkin vaativia. Ulkomaan markkinoinnissa tulisi huomioida etenkin maita, joissa luonto ja puhtaus eivät ole itsestäänselvyys. Aasian maista tulevat matkailijat rakastavat suomen puhtautta ja luonnon paljoutta, joten tätä kannattaisi hyödyntää myös markkinoinnissa. Se, mikä suomalaisille on arkipäivää ja itsestäänselvyys, voi olla ulkomaalaisille todella merkittävä ja voimakas elämys.

Ammattitaitoisen henkilökunnan koulutus ja turvallisuusasioista huolehtiminen ovat tärkeitä tulevaisuuden kannalta. Turvallisuusasiat hevosalalla ovat yleisesti alueella kunnossa, mutta moni haastateltavista löysi niistä vielä paljon parannettavaa. Hanketoimintaan tulisi myös panostaa alueella enemmän, että hankkeet eivät jäisi vain ajatuksen asteelle vaan päästäisiin asioissa eteenpäin. Hanketoiminnalla voitaisiin saada paljon enemmän hyötyjä alan yrittäjille. Alueelle tarvittaisiin yksi projektinvetäjä, joka saisi yrittäjät yhteistyöhön ja vietyä asiat myös toteutusasteelle.

Hevosen asemaa matkailussa tulisi korostaa jatkossa enemmän Etelä-Karjalan alueella. Hevonen on monikäyttöinen ja monipuolisten palveluiden mahdollistaja. Hevosta pystytään käyttämään niin vaunuajeluissa kuin terapiahevosenaakin. Matkailijoita voisi houkutella alueelle monipuolistamalla hevospalveluita ja tuotteistamalla valmiita paketteja matkatoimistojen käyttöön. Matkailijat hakevat aina uusia elämyksiä ja kokemuksia, joten hevosten käyttäminen palveluissa olisi erinomainen keino houkutella asiakkaita. Hevosia pelkääville tai arasteleville asiakkaille voisi olla tarjolla yksinkertaisempia palveluita, kuten hevosiin tu-

tustumista tai esimerkiksi ratsastusnäytöksiä, jolloin itse ei tarvitse olla hevosen kanssa suoraan kosketuksissa. Monet matkailijat ovat valmiita maksamaan yksikertaisistakin palveluista. Aluetta voisi markkinoida hevosmatkailukaupunkina, jos alueelle saataisiin hevosmatkailutoimintaa hieman suuremmassa mittakavassa. Tämän voisi toteuttaa jo alueella toimivia yrityksiä suurentamalla tai niin, että alueelle tulisi uusi hevosmatkailuyrittäjä, joka profiloituisi pelkästään vaellusratsastus-talliksi.

Etelä-Karjala on Saimaan alueen merkittävin matkailualue, ja alueella olisi kaikki edellytykset kehittää hevosmatkailun toimialaa. Alueella on paljon puhtaita ja vaihtelevia maastoja unohtamatta alueen turvallisuutta. Alueen vesistöjä voidaan hyödyntää monipuolisesti matkailukäytössä ja rajan läheisyys sekä karjalainen kulttuuri toimivat alueellisina vetovoimatekijöinä. Hevosmatkailulla olisi paljon kasvumahdollisuuksia Etelä-Karjalassa, koska ratsastajamäärät ja kiinnostus hevosmatkailuun ovat jatkuvassa kasvussa.

Tutkimustulokset loivat mielenkiintoisen kokonaisuuden, jota oli myös kiinnostava pohtia. Kaikilta tutkimukseen osallistuneilta henkilöiltä saatiin kattava haastattelu, joka mahdollisti tutkimustulosten monipuolisuuden. Haastateltavien omat näkemykset ja mielipiteet tulivat tutkimuksessa hyvin esille, mikä oli opinnäytetyön tavoitteena. Haastateltavien eroavat mielipiteet toivat oman lisänsä pohdintaan. Asioita nähtiin eri kuvakulmista, joten tarkastelu ei jäänyt yksipuoliseksi. Opinnäytetyö vastaa tavoitteita ja tutkimusongelmat selvisivät hyvin. Jatkotutkimusaiheita voisi olla alueen hevosmatkailuyritysten yksityiskohtaisempi tarkastelu esimerkiksi kannattavuuden ja liiketalouden näkökulmasta.

## **Taulukot**

Taulukko 1. Yleisömäärät Suomen suurimmissa hevosalan tapahtumissa vuonna 2014 (Suomen Hippos ry 2014.), s. 8

Taulukko 2. SWOT-analyysi Etelä-Karjalan hevosmatkailun nykytilasta, s. 43

## Lähteet

Andersson, E. 2015. Matkaratsastus. Hevosurheilu 4, 9-10.

Chancelle, B., Pujos, M. & Chancholle, C. 2005. Ratsastajan S.O.S.: onnettomuusriskit ja niiden ennaltaehkäisy. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Perhemediat Oy.

Damsen, B. van. 2002. Turvallisesti maastossa. (Suomennos ja sovellus Mahal, K. 2005) Vantaa: KM-Yhtymä Oy Suomen Painotuote.

Fagerström, C. 1996. Ratsastajan vaellusopas. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Gordon-Watson, M. 1992. Ratsastuksen Käsikirja. Helsinki: Nordic press.

Grönroos, C. 1998. Nyt kilpaillaan palvelulla. Porvoo: WSOY.

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osa 2. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hippolis ry. Hevosalan hanketoiminnan kehittämishjelma vuosille 2007–2013. [http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevosalanhaasteetpdf2007/hevosalan\\_hankeohjelma\\_net280907\\_2.pdf](http://www.hippolis.fi/UserFiles/hippolis/File/Hevosalanhaasteetpdf2007/hevosalan_hankeohjelma_net280907_2.pdf). Luettu 15.3.2015.

Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy. 2004. Matkailun ohjelmalvelujen normiston raportti 2004. <http://www.kehy.fi/filebank/226-MoNoraportti.pdf>. Luettu 14.3.2015.

Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy. 2009. Simpeleen matkailuvalmiuksien kehittämis-raportti. 2009. [http://www.kehy.fi/filebank/278-Simpeleen\\_matkailuvalmiuksien\\_kehittaminen.pdf](http://www.kehy.fi/filebank/278-Simpeleen_matkailuvalmiuksien_kehittaminen.pdf). Luettu 13.3.2015.

Kuluttajaviraston julkaisusarja. 2004. Kuluttajaviraston ohjeet ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. <http://www.tukes.fi/Tiedostot/Tuoteturva/Kuluttajavirasto/8.%20Ohjeet%20ratsastuspalveluiden%20turvallisuuden%20edist%C3%A4miseksi%20.pdf>. Luettu 2.4.2015.

Lappeenrannan kaupunki. Lappeenrannan kaupungin verkkosivut: <http://www.lappeenranta.fi/>. Luettu 23.3 2015.

Martin-Päivä, M. 2006. Hevosmatkailun nykytilan ja kehittämistarpeiden kartointus 2006 – raportti. [http://www.hevosyrittaja.fi/ep/tiedostot/hevosten\\_maaseutu.pdf](http://www.hevosyrittaja.fi/ep/tiedostot/hevosten_maaseutu.pdf). Luettu 2.3.2015.

Martin-Päivä, M. 2014. Hevosmatkailu ja -tapahtumat. Teoksessa Laitinen, A. & Mäki-Tuuri, S. (toim.) Hevoset ja kunta – rajapintoja. Ypäjä: Hippolis- Hevosalan osaamiskeskus ry, 100–109.

MEK. 2009. Hevosmatkailun kehittämisstrategia 2009 - 2013.  
[http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/a8fb21844af0c7dec225754d0044fb88/\\$FILE/Hevosmatkailun\\_kehittämisstrategia\\_2009-2013%20vrs%202.pdf](http://www.mek.fi/W5/mekfi/index.nsf/6dbe7db571ccef1cc225678b004e73ed/a8fb21844af0c7dec225754d0044fb88/$FILE/Hevosmatkailun_kehittämisstrategia_2009-2013%20vrs%202.pdf). Luettu 14.3.2015.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Suomen Hippos ry. a. Vuonohevonen.  
[http://www.hippos.fi/jalostus\\_ja\\_nayttelyt/yleista\\_jalostuksesta/kantakirjarodut/vuonohevonen](http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/yleista_jalostuksesta/kantakirjarodut/vuonohevonen). Luettu 22.3.2015

Suomen Hippos ry. b. Islanninhevonen.  
[http://www.hippos.fi/jalostus\\_ja\\_nayttelyt/yleista\\_jalostuksesta/kantakirjarodut/islanninhevonen](http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/yleista_jalostuksesta/kantakirjarodut/islanninhevonen). Luettu 22.3.2015

Suomen Hippos ry. 2008. Ajatuksia ja ehdotuksia suomenhevosen kehittämistoimintaan 2009–2013.  
[http://www.olympiaravit.fi/sh100v/fi/tulevaisuuden\\_sh\\_materiaalit/sh\\_kehittamisohjelma\\_2008netti.pdf](http://www.olympiaravit.fi/sh100v/fi/tulevaisuuden_sh_materiaalit/sh_kehittamisohjelma_2008netti.pdf). Luettu 15.3.2015

Suomen Hippos ry. 2014. Hevostalous lukuina.  
[http://www.hippos.fi/files/115010/Hevostalous\\_lukuina\\_2014.pdf](http://www.hippos.fi/files/115010/Hevostalous_lukuina_2014.pdf). Luettu 8.3.2015.

Suomenhevosliitto ry. Alkuperäinen suomalainen.  
[http://www.suomenhevonen.info/sh100v/fi/sh\\_tanaan/index.php](http://www.suomenhevonen.info/sh100v/fi/sh_tanaan/index.php). Luettu 21.3.2015.

Suomen Ratsastajainliitto ry. a. Vaellusratsastus - kiireetön tapa nauttia luonnosta yhdessä hevosen kanssa. <http://www.ratsastus.fi/vaellusratsastus>. Luettu 13.4.2015.

Suomen Ratsastajainliitto ry. b. Ratsastus Kaakkois-Suomen alueella.  
[http://www.ratsastus.fi/ratsastus\\_kaakkois-suomi](http://www.ratsastus.fi/ratsastus_kaakkois-suomi). Luettu 13.4.2015.

Suomen Ratsastajainliitto ry. 2014. Suomi ratsailla: tietoa ja tilastoja. [http://www.ratsastus.fi/ratsastustietoa/tilastotietoa\\_ratsastuksesta](http://www.ratsastus.fi/ratsastustietoa/tilastotietoa_ratsastuksesta). Luettu 15.3.2015.

Suomen Vaellustallien Liitto ry. Suomen Vaellustallien Liitto ry.  
<http://www.vaellustallit.fi/suova.htm>. Luettu 15.3.2015

Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmalvelut. Porvoo: WSOY

ViaHippo. Ratsastusmatkat. <http://www.viahippo.fi/ratsastusmatkat/>. Luettu 22.3.2015.

## Turvallisuusasiakirja-malli

Malli turvallisuusasiakirjaksi Kuluttajaviraston julkaisusarjan mukaisesti (2004, 25–26).

### **1. Turvallisuudesta vastaava henkilö ja hänen varahenkilönsä**

- henkilöiden nimet ja yhteystiedot
- yleinen turvallisuuden valvonta, suunnittelu ja ohjeistus
- henkilökunnan koulutus ja harjoituttaminen
- alkusammutus- ja ensiapuvälineistä vastaaminen
- onnettomuuksien ja läheltä piti – tilanteiden raportointi ja seuranta
- pelastusteiden kulkukelpoisuuden valvonta.

### **2. Työntekijöiden toimenkuvat**

- henkilön nimi tai asema ja yhteystiedot
- tarvittaessa ohjaajan ammattitaito/koulutus
- tehtävien määrittely
- tehtävät onnettomuustilanteissa.

### **3. Asiakkaat ja asiakasryhmät**

- toiminnanharjoittajan määrittelemä yhtäaikainen enimmäismäärä asiakkaita eri toiminnoissa
- mahdolliset ikä-, kunto-, taito- ym. vaatimukset (esim. ratsastuksen perustaidot)
- mahdolliset rajoitukset (esim. päihteiden käytön kieltäminen)
- toiminta olosuhteiden muuttuessa
- asiakkaiden varustautuminen esim. vaatetuksen suhteen
- asiakkaiden opastaminen (tallisäännöt, hevosten käsittely ja hoito, turvallisuusvälineiden ja henkilönsuojainten käyttö, hätätilanteissa toimiminen, hevosen kanssa liikenteessä liikkuminen).

### **4. Hevoset**

- luettelo hevosista
- eri hevosten rajoitukset, hoidon erityisohjeet
- eri toiminnoissa käytettävät hevoset.

### **5. Rakennukset ja rakenteet**

- luettelo rakennuksista ja rakenteista
- kartta/piirros rakennusten ja rakenteiden sijainnista
- tarkastuksesta ja huollosta vastaavan nimi ja yhteystiedot
- tarkastus ja huolto
- huoltosuunnitelma
- huoltopäiväkirja
- sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt
- paloturvallisuus (luettelo palokalustosta esim. palovaroittimet, sammuttimet ja sammutuspeitot sekä niiden sijainti)
- suoritettavat palotarkastukset, nuohous, käsiammuttimen huolto ja tarkastus .

### **6. Ratsastusvälineet ja henkilönsuojaimet**

- luettelo ratsastusvälineistä ja henkilönsuojaimista, niiden säilytyspaikka ja hankinta-aika

- vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot
- tarkastus ja huolto
- huoltosuunnitelma
- huoltopäiväkirja

#### **7. Muut välineet ja varusteet**

- luettelo välineistä ja varusteista, niiden säilytyspaikka ja hankinta-aika
- vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot
- tarkastus ja huolto
- huoltosuunnitelma
- huoltopäiväkirja

#### **8. Riskien arviointi ja turvallisuuden suunnittelu**

- fyysiset ja psyykkiset vaarat
- mitä vaaroista voi seurata
- toimenpiteet vaarojen poistamiseksi tai tapaturmien ja onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi (esim. turvallisuusvälineiden ja henkilönsuojainten käyttö, asiakkaiden opastus, olosuhderajoitukset, oppaiden perehdytys ja toiminta)
- tapaturman tai onnettomuuden jälkeen tehtävät toimenpiteet (jälkihoito, tiedottaminen, viranomaisille ilmoittaminen, raportointi, korvaukset).

#### **9. Toimintaohje onnettomuus- ja hätätilanteita varten (esim. sairaskohtaus, tapaturma, tulipalo)**

- keinot ja ohjeet avun hälyttämisestä ja varajärjestelmästä
- työnjako ja johtamisvastuu
- toimintajärjestys ja ensiavun antaminen
- luettelo ensiapuvarusteista ja pelastusvälineistä sekä niiden sijainti
- evakuointisuunnitelma
- etsintäsuunnitelma
- hätätilannekoulutuksen päiväkirja.

#### **10. Onnettomuuskirjanpito ja onnettomuuden syyn tutkiminen (onnettomuudet ja vakavat läheltä piti – tilanteet)**

- kuvaus onnettomuuskirjanpidon ja -tutkimuksen järjestämisestä
- tapausilmoituslomakkeen täyttäminen
- lomakkeen palauttaminen vastuuhenkilölle
- onnettomuuden analysointi
- vastaavien tapausten varalta ennalta ehkäisevien toimenpiteiden miettiminen ja toimeen paneminen sekä vastuuhenkilön nimeäminen ja aikataulun tekeminen toimenpiteiden toteuttamiseen
- tapauksesta tiedottaminen (vastuuhenkilö ja tiedottamistapa)
- tapauksesta ilmoittaminen (kunnan tuoteturvallisuusvalvontaviranomainen, lääninhallitus, Kuluttajavirasto, työsuojelupiiri, poliisi, vakuutusyhtiö).

## SuoVa ry:n turvallisuusohjeet jäsenyryyksille

Suomen Vaellustallien liiton ohjeet jäsenyryyksille turvallisuuden ja laadun edistämiseksi. Suomen Vaellustallien liiton jäsenyryitys noudattaa toiminnassaan Kuluttajaviraston ohjeita ratsastuspalveluiden turvallisuuden edistämiseksi sekä matkailun ohjelmapalvelujen (MoNo) normiston ohjeita. Jäsenyryysten painopistealueina ovat turvallisuus, hevostaidon noudattaminen sekä palvelukokonaisuuden laatu. Suomen Vaellustallien liitto ry voi peruuttaa jäsenyryden, mikäli jäsenyryitys ei noudata näitä ohjeita.

### TALLIYMPÄRISTÖ

- Hevosmatkailuyryyksessä on hyväksyttävän toiminnan edellyttämät puitteet asiakkaille, hevosille ja riittävä ammattitaito ohjelmapalvelujen toteutuksesta
- Siellä toteutetaan viranomaisten, hyvien tapojen ja hevostatkailualan edellyttämiä toimivia käytäntöjä

### HENKILÖKUNNAN AMMATTITAITO

- Ratsastuksen ohjaaja /vetäjä on lajiin perehtynyt henkilö, jolla on koulutuksen ja /tai kokemuksen kautta hankittu ammattitaito hevostatkailusta, maastoratsastuksesta ja asiakaspalvelusta. Hän tunnistaa ja ottaa huomioon toimintaan liittyvät laatutekijät, riskit ja toimii ympäristövastuullisesti.
- Suositellaan, että toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta vastaa hevosalan perus-, ammatti tai hevossharrastetutkinnon (islanninhevostatllilla islanninhevosharrasteohjaaja) suorittanut tai erillisellä kokeella pätevyytensä osoittanut henkilö.
- Ohjaajalla on hyvät sosiaaliset valmiudet ihmisten selvään henkilökohtaiseen ohjeistamiseen, kannustamiseen ja rohkaisemiseen sekä ongelman ratkaisuun, ryhmäyttämiseen ja ryhmän positiiviseen yhdessäoloon.
- Vaellusohjaajan tulee hallita myös erätaidot, esim.suunnistaminen, hättämajoittuminen jne.
- Kentällä tapahtuvan ratsastuksen ohjaajalla on vähintään voimassa oleva SPR-EA1 tai EFR-PC (Emergency First Responder -Primary Care) tai vastaavat tiedot ja taidot.
- Maastotuntien, retkien ja vaellusten oppaana toimivalla on vähintään voimassa oleva SPR-EA2 tai EFR-SC(Emergency First Responder - Secondary Care) tai vastaavat tiedot ja taidot.

### TURVALLISUUS

- Hevosmatkailuyryyksellä on turvallisuusasiakirja.
- Vastuuohjaaja tekee turvallisuus- ja pelastussuunnitelman sekä riskianalyyysin palvelukohtaisesti.



- Vastuuohjaaja pitää onnettomuuspäiväkirjaa.
- Asiakkaita pyydetään tarvittaessa täyttämään terveystietolomake (esim. vaellukselle).
- Yrityksen tiloissa on puhelin ja näkyvillä yleiset hätänumerot sekä paikan osoitetiedot.
- Yrityksen tiloissa on ensiapupakkaus.
- Retkillä ja vaelluksilla on ohjaajalla mukana ensiapupakkaus.
- Suositus alaikärajaksi maastoon on yhdeksän (9) vuotta mutta tärkein kriteeri on riittävä ratsastustaito, jonka ohjaaja arvioi ennakkoon. Jäsen-talli voi myös vaatia että alle tietyn ikäisen lapsen mukana maastossa on oma vanhempi.
- Vastuuohjaaja arvioi turvallisen ryhmäkoon ja tarvittavien apuohjaajien määrän huomioiden ratsastajien taitotason.

#### MARKKINOINTI

- Markkinointimateriaalin (mm. esitteet, ilmoitukset, www-sivut) tulee kuvata realistisesti yrityksen tarjoamia palveluja ja toimintaympäristöä.
- Markkinoinnissa käytettyjen kuvien tulee olla todellisilta suorituspaikoilta.

#### HEVOSET

- Hevoset ovat käyttötarkoitukseen soveltuvia, tehtävänsä koulutettuja.
- Hevosmatkailukäyttöön tarkoitettujen hevosten tulee olla liikennevarmoja, hyvin tottuneita maastossa liikkumiseen ja luonnollisten maastoesteiden ylittämiseen.
- Hevosryhmän tulee olla siten valittu ja koulutettu, että hevosten välit eivät saa muodostaa vaaraa ratsastajille hevosten ratsastusjärjestyksestä riippumatta. Hevoset ovat tottuneet toistensa läheisyyteen niin, että pystyvät mm. taukojen aikana olemaan rennosti lähekkäin.
- Yritys ei vuokraa hevosia ilman valvontaa.
- Eläinten hoidossa on huomioitu eläinsuojelu sekä hyvät hevostaidot.
- Hevosten kengitys tulee olla vuodenaikaan ja käytettävään reittipohjaan soveltuva. Hevonen voi olla myös kengätön, mutta kavio ei saa olla liukas eikä hevonen saa aristaa kavioitaan reitillä olevilla pohjilla.

#### HEVOSTEN VARUSTEET

- Ohjaaja tarkastaa hevosen suitsinnan ja satuloinnin oikeellisuuden ennen ratsastusta.
- Maastoratsastuksessa tulisi olla turvajalustimet ja maastoratsastukseen soveltuvat satulat.
- Varusteet huolletaan ja niiden turvallisuus tarkastetaan säännöllisesti.

#### ASIAKKAAN OPASTAMINEN

- Henkilökunta opastaa asiakkaan hyvään tallikäyttäytymiseen, hevosten käsittelyyn, muiden ratsastajien huomioimiseen sekä tarvittaviin välineisiin.

- Mikäli asiakkaana on kokematon ratsastaja, ohjaaja perehdyttää hänet hevosen ohjaamiseen erityisellä huolellisuudella ja varmistaa ohjeiden ymmärtämisen.
- Reitti-, toiminta- ja turvallisuusohjeistus käydään asiakkaiden kanssa läpi ennen ratsastusta.

#### ASIAKKAAN VARUSTEET

- Ohjaaja tarkastaa ratsastajan varusteiden turvallisuuden ennen ratsastusta.
- Ratsastaessa on kypärän käyttö pakollista. Ratsastettaessa käytetään kolmipistekiinnityksellä varustettua CE-hyväksyttyä turvakypärää.
- Käytetään heijastinliiviä tarpeen vaatiessa.

#### VASTUUN JAKAANTUMINEN JA VAKUUTUKSET

- Ennen maastoon lähtemistä asiakkaille selvitetään yksityiskohtaisesti järjestäjän vastuut, järjestäjän vakuutukset ja asiakkaan oma vastuu. Em. tieto voi olla myös luettavissa näkyvällä paikalla olevasta selkeästä tiedotteesta.
- Vakioasiakkaille suositellaan tapaturma yms. vakuutuksen ottamista jonka saa mm. SRL:n jäsenseuraan kuulumisen kautta.
- Hevosmatkailuyritykselle suositellaan toiminnan vastuuvakuutuksen ottamista.

#### OHJAAJAN VARUSTEET

- Retkillä ja vaelluksilla tarkoituksen mukainen varustus sekä tapauskohtaisesti riittävät varavarusteet ja ensiapuvarusteet.

#### OHEISPALVELUT - RUOKAHUOLTO

- Toiminnanharjoittaja vastaa, että elintarviketurvallisuutta noudatetaan. Ruokahuollon vastaavalla on voimassa oleva hygieniapassi.

#### JÄSENMAKSU

- Yritys suorittaa SuoValle vuosittain vahvistettavan jäsenmaksun.

#### JÄSENEKSI HAKEMINEN JA SITOUTUMINEN

- Kirjallinen jäsenhakemus toimitetaan SuoVa ry:n hallituksen kokouksessa käsiteltäväksi. Hakemus käsitellään kulloinkin seuraavassa kokouksessa. Jäseneksi voidaan hyväksyä yritys, joka sitoutuu noudattamaan toiminnassaan näitä ohjeita. Jäsenyritys sitoutuu palauttamaan vuosil ilmoituksen toiminnasta

Hei!

Soitin teille aiemmin ja kyselin halukkuuttanne osallistua haastatteluun, joka on osa opinnäytetyötäni. Myönteisen suhtautumisenne johdosta lähetänkin teille ennakkoon haastattelukysymykset, jotta voitte perehtyä niihin varsinaista haastattelua varten. Tarkennukseksi vielä, että opinnäytetyöni koskee nimenomaan Etelä-Karjalassa tapahtuvaa hevosmatkailua, joten haluaisin alueella toimivien henkilöiden ja yrittäjien mielipiteitä nykytilanteesta ja kenties tulevaisuuden näkymistä.

Olen siis 23-vuotias Lappeenrantalainen ja opiskelen Saimaan ammattikorkeakoulussa hotelli- ja ravintola-alaa. Valmistun keväällä restonomiksi ja olen suuntautunut opinnoissani matkailun alalle. Teen opinnäytetyöni Etelä-Karjalan alueen hevosmatkailusta. Opinnäytetyöni tutkimusosa koostuu eri henkilöiden haastatteluista ja heidän vastausten analysoinnista. Teen myös omat johtopäätökseni tutkimustuloksia apuna käyttäen. Tutkimustulokset voidaan julkaista myös nimettömänä, jos niin sovitaan.

Haastatteluajankohdaksi sovimme xx.xx.xx klo xx. Jos tapaamista joudutaan siirtämään, niin toivoisin siitä ilmoitettavan minulle mahdollisimman nopeasti.

Haastattelukysymykset:

1. Mitkä ovat mielestäsi hevosmatkailun vahvuudet Etelä-Karjalassa?
2. Mitkä ovat hevosmatkailun heikkoudet Etelä-Karjalassa?
3. Mitä mahdollisuuksia hevosmatkailulla on Etelä-Karjalassa?
4. Mitä uhkia on hevosmatkailulla Etelä-Karjalassa nyt ja tulevaisuudessa?

Jos teille ilmenee kysyttävää, niin olen tavoittavissa alla olevista yhteystiedoista.

Keväisin Terveisin  
Suvi Niemi  
[suvi\\_niemi\\_91@hotmail.com](mailto:suvi_niemi_91@hotmail.com), 045-xxxxxxx  
Restonomi opiskelija, Saimaan AMK